

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2009

Ladislav Krůtil

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Regionální inovační strategie v Jihomoravském kraji

Regional Innovation Strategy in the South Moravian Region

Student: Bc. Ladislav Krůtil

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D.

Ostrava 2009

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Ladislav Krůtil**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 621T004 Eurospráva

Specializace: 00 Eurospráva

Téma: Regionální inovační strategie v Jihomoravském kraji
Regional Innovation Strategy in South Moravia Region

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Význam inovací pro regionální rozvoj a jejich podpora v EU
3. Úloha inovací v rozvoji Jihomoravského kraje
4. Regionální inovační strategie
5. Závěr

Seznam doporučené odborné literatury:

JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM. Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje. Verze II. [on-line]. 2008, no. 100 [cit. 2008-10-18]. Dostupné z WWW: <http://documents.jic.cz/ris-jmk-ii.pdf>

KLUSÁČEK, Karel; KUČERA, Zdeněk; PAZOUR, Michal a kol. Zelená kniha výzkumu, vývoje a inovací v České republice. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 100 s. ISBN 978-80-86429-89-2.

SKOKAN, Karel. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. 1. vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D.**

Datum zadání: 21. 11. 2008

Datum odevzdání: 30. 04. 2009

---

doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D.

vedoucí katedry

---

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová

děkanka fakulty

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracoval samostatně.
V Petrově dne 12.5.2009.

.....

Bc. Ladislav Krůtil

S poděkováním za odbornou pomoc a věnovaný čas svému vedoucímu diplomové práce panu doc. Ing. Karlovi Skokanovi, Ph.D.

Obsah

Úvod	8
1 Význam inovací pro regionální rozvoj a jejich podpora v EU	10
1.1 Vymezení pojmu inovace.....	10
1.1.1 Definice a rozdělení inovací podle OECD	10
1.1.2 Hloubka inovace	11
1.1.3 Inovační podnikání	12
1.2 Inovace v regionálním rozvoji.....	14
1.2.1 Inovační procesy a inovační prostředí.....	14
1.3 Systémy inovací.....	15
1.3.1 Pojetí systémů inovací	16
1.3.2 Typologie systémů inovací	17
1.4 Regionální inovační strategie	18
1.4.1 Inovační regiony v Evropě.....	20
1.4.2 Regionální inovační strategie IRE network.....	20
1.5 Proces tvorby regionálních inovačních strategií.....	23
1.5.1 Etapa 0 - definice.....	23
1.5.2 Etapa 1 - analýza.....	24
1.5.3 Etapa 2 – návrh strategie	25
1.6 Podpora inovací v EU	27
1.6.1 Rámcový program EU pro podporu výzkumu a vývoje	28
1.6.2 Rámcový program Konkurenceschopnost a inovace	29
2 Úloha inovací v rozvoji Jihomoravského kraje	32
2.1 Rámcový popis Jihomoravského kraje	32
2.1.1 Charakteristika hospodářství	32
2.1.2 Výjimečná pozice Brna v rámci regionu.....	33
2.2 Vývoj podpory inovací v Jihomoravském kraji	34
2.3 Výzkum a vývoj v JMK.....	36
2.3.1 Srovnání v rámci jednotlivých krajů ČR.....	37
2.3.2 Podporované oblasti vědy a výzkumu.....	38
2.4 Agentury na podporu inovací v JMK	38
2.4.1 Jihomoravské inovační centrum	39
2.4.2 Regionální rozvojová agentura jižní Moravy	40

2.4.3 Podnikatelské a inovační centrum – EC – BIC Brno	40
2.4.4 Další agentury na podporu inovací v JMK	41
2.5 Vědeckotechnologické parky a inkubátory v JMK	42
2.6 Významné projekty v oblasti inovací	43
2.6.1 Portály vytvořené Jihomoravským inovačním centrem	44
2.6.2 Probíhající projekty podporované Jihomoravským inovačním centrem.....	45
2.6.3 Masarykova univerzita a její přínos pro inovace	46
2.7 Srovnání inovačního potenciálu JMK s ostatními kraji ČR	47
2.8 Prostředky z EU na inovace v JMK.....	49
2.9 Postavení regionu v EU z pohledu inovací.....	50
3 Regionální inovační strategie.....	54
3.1 Počátky RIS v Jihomoravském kraji	54
3.1.1 Fáze první verze RIS JMK.....	55
3.2 Druhá verze RIS Jihomoravského kraje	57
3.3 Třetí verze RIS Jihomoravského kraje	60
3.3.1 Terénní průzkum firemní sféry	61
3.3.2 SWOT analýza	63
3.3.3 Opatření RIS JMK 3	64
3.3.4 Realizace RIS JMK 3	69
3.4 Výsledky realizace RIS v Jihomoravském kraji.....	70
3.5 Srovnání RIS JMK	71
3.5.1 Srovnání jednotlivých verzí RIS JMK.....	71
3.5.2 Srovnání RIS JMK s ostatními RIS v ČR	74
Závěr.....	78
Seznam zkratk.....	88
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	90
Seznam příloh	91

Úvod

V současné době se hovoří o inovacích jako o velmi aktuálním tématu. Obecně bývají inovace považovány za jednu z podmínek hospodářského rozvoje a rovněž přispívají ke zvyšování atraktivity území. Zjednodušeně můžeme inovace považovat za úspěšné využívání nových myšlenek. Inovace přináší nová řešení problémů, což vede k uspokojování potřeb společnosti.

Počátkem nového tisíciletí se inovace staly jednou z klíčových oblastí, protože ke zvyšování evropské konkurenceschopnosti mohou přispět právě inovace. Do popředí byly inovace vyneseny na Lisabonské konferenci Evropské rady v březnu 2000, kdy byla schválena tzv. Lisabonská strategie. Byl zde formulován dlouhodobý cíl EU, kde podpora inovací je v centru ambicí EU „stát se nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, založenou na znalostní a inovační společnosti, schopnou udržitelného růstu s více a s lepšími pracovními místy a s více posílenou sociální soudržností“.

Také subjekty na regionální úrovni jsou si vědomy potřebnosti podpory inovací. Snaží se podporovat inovační prostředí především tvorbou regionálních inovačních strategií. Regionální inovační strategie je dokument, na kterém se podílí soukromé i veřejné instituce. Snaží se definovat problémy a cíle, pro které jsou definována opatření, která jsou naplňována prostřednictvím konkrétních aktivit.

Tato diplomová práce se právě na regionální inovační strategie zaměřuje, konkrétně na regionální inovační strategii v Jihomoravském kraji. Tento kraj jsem si vybral proto, neboť moje trvalé bydliště se právě v tomto kraji nachází. Motivací při zpracování této práce bylo zjistit, jakým způsobem Jihomoravský kraj podporuje inovace.

Cílem této diplomové práce je představit Jihomoravský kraj a jeho přístup k podpoře inovací v regionu. Stěžejní částí práce je představení všech tří verzí regionální inovační strategie Jihomoravského kraje a jejich vzájemné srovnání. V závěru práce je pak ještě provedena analýza regionálních inovačních strategií krajů České republiky. Práce je rozdělena do tří kapitol.

V první kapitole je uvedena charakteristika inovací, jejich význam pro regionální rozvoj, dále pojetí systémů inovací, obecné představení regionálních inovačních strategií,

jejich podpora v EU a proces jejich tvorby. V závěru první kapitoly je uvedena podpora inovací v Evropské unii se zaměřením na představení dvou komunitárních programů na podporu inovací.

Druhá kapitola je zaměřena na úlohu inovací v rozvoji Jihomoravského kraje. Na začátku kapitoly je Jihomoravský kraj rámcově popsán, dále následuje popis vývoje podpory inovací v kraji a oblasti výzkumu a vývoje. V kapitole jsou dále uvedeny agentury na podporu inovací, vědeckotechnologické parky a inkubátory, významné projekty na podporu inovací. Konec kapitoly je věnován srovnání inovačních aktivit Jihomoravského kraje s ostatními kraji ČR a také jeho postavení v EU.

Třetí kapitola se věnuje Regionální inovační strategii Jihomoravského kraje. Jsou zde uvedeny její počátky, postupně představeny všechny tři dosavadní verze, podrobněji je provedena analýza aktuální třetí verze. V závěru kapitoly jsou uvedeny dosavadní výsledky regionální inovační strategie, vzájemné srovnání jednotlivých verzí a také srovnání s ostatními regionálními inovačními strategiemi v České republice.

1 Význam inovací pro regionální rozvoj a jejich podpora v EU

Inovace představují v současné globalizované ekonomice jednu z hlavních konkurenčních výhod vyspělých ekonomik. Podpora výzkumu, vývoje a inovací se proto dostává do popředí politiků a ekonomů na všech úrovních, od světové a evropské, přes národní až po úroveň regionální a lokální.

1.1 Vymezení pojmu inovace

Inovace představují synonymum pro úspěšný výtvar, přizpůsobení a využití novosti v ekonomické sféře. Obecně lze chápat inovace jako kvalitativní změny, které stimulují hospodářský růst. Inovace nabízejí nová řešení problémů, čímž umožňují splnit cíle jednotlivce i společnosti. Inovační teorie byla vypracována před 1. světovou válkou J. A. Schumpeterem, který pod pojem inovace zahrnoval:¹

- Výrobu nového výrobku, či již existujícího, ale v nové kvalitě,
- zavedení nového výrobního procesu do výroby,
- použití nového dosud neznámého zdroje surovin či polotovarů,
- získání nového trhu,
- změny v řízení, organizaci výroby, pracovních podmínkách a dovednostech pracovních sil.

1.1.1 Definice a rozdělení inovací podle OECD

Podle definice OECD inovace znamená realizaci nového nebo výrazně zlepšeného produktu (zboží nebo služeb) nebo procesu, nové marketingové metody, nová organizační metoda vycházející z vnitropodnikových zkušeností, organizace pracovního místa nebo externích vztahů.²

Tato základní definice inovace obsahuje široký rozsah možných inovací. Inovace může být dále blíže kategorizována jako realizace jednoho nebo více typů inovací, například na výrobní a procesní inovace.

Inovačními aktivitami jsou všechny vědecké, technologické, organizační, finanční a

---

¹ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Měření vědeckých a technických činností [online]. 2001. [cit. 2009-1-17]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/1300329DEA/\\$File/kap2.doc](http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/1300329DEA/$File/kap2.doc)

²OECD AND EUROPEAN COMMUNITIES. Oslo manual [on-line]. 2005. [cit. 2009-1-27]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO-EN.PDF

obchodní kroky, které skutečně vedou nebo jsou v úmyslu vedeny k realizaci inovací. Některé inovační aktivity jsou nově zaváděny, jiné aktivity nejsou nové, ale jsou nutné pro zavádění inovací. Inovační aktivity také zahrnují výzkum a vývoj, které se přímo nevztahují k vývoji specifické inovace.

Rozlišujeme čtyři základní typy inovací:

- Výrobní inovace je uvedení zboží a služby, která je nová nebo významně zdokonalená vzhledem k jejím charakteristikám nebo zamýšleným funkcím. Zahrnuje taky významná zdokonalení v technických údajích, součástkách a materiálech, zavedení nového softwaru, nová spotřebitelská přátelství a další funkční charakteristiky.
- Procesní inovace znamená realizaci nové nebo výrazně zlepšené výrobní nebo distribuční metody. To zahrnuje také výrazné změny v technikách, zařízeních nebo softwarech.
- Marketingová inovace představuje zavedení nové marketingové metody zahrnující výrazné změny v designu výrobku nebo jeho obalu, rozmístění výrobků, propagace výrobku nebo jeho ocenění.
- Organizační inovace znamená zavedení nové organizační metody v podnikových postupech, organizacích pracovišť a vnějších vztahů.

V praxi se často uplatňují kombinace těchto typů.

1.1.2 Hloubka inovace

Při zjišťování hloubky změny nového výrobku, technologického postupu apod. vůči stávajícímu stavu se nejčastěji používá dvoustupňová klasifikace inovací, která umožňuje vyjádřit kvalitativní stránku inovačního procesu. Inovační proces se orientuje buď na dílčí změny, vedoucí k postupnému zdokonalování výrobků, technologických či správních procesů nebo má charakter převratných změn, které jsou doprovázeny často řádovým zvýšením parametrů výrobků, technologií apod. V této souvislosti jsou inovace často členěny na inkrementální a radikální.³

Při realizaci *inkrementálních inovací* není zpravidla zapotřebí značných investic. Je možné využít kvalifikaci stávajících pracovníků a dosavadní dodavatelské a odbytové

---

³ ŠVEJDA P. A KOLEKTIV. Inovační podnikání [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-17]. Dostupné z WWW: http://www.aipcr.cz/pdf/publikace_inovacni_podnikani.pdf

cesty. Riziko spojené s realizací těchto inovací je malé, protože jsou orientovány na známý trh. Umožňují sice zvýšit produktivitu práce a snížit náklady výroby, ale pronikavou změnu výnosů však zpravidla neumožňují. Nelze opomenout nebezpečí, že podnik bude pokračovat v drobných inovacích místo přechodu k zásadní inovaci. Bude tak sice po určitou dobu zaznamenávat přírůstky výroby, výnosů nebo jiných ekonomických veličin, ale současně se bude vzdalovat špičková technická úroveň.

Inovace radikálního charakteru naproti tomu vyžadují vynaložení značných peněžních částek v oblasti výzkumu a vývoje i v investiční výstavbě. Spolu s vysokou finanční náročností jde i o značné riziko. Existuje nebezpečí, že se řešení úkolů ukáže jako technicky nereálné nebo že dojde k časovému zpoždění za předními světovými výrobci.

1.1.3 Inovační podnikání

Inovace jsou zásadním způsobem spojeny s podnikatelskou sférou a jsou primárně podnikatelským jevem. Podnikatelské subjekty se v konkurenčním, tržním prostředí snaží cestou inovací nalézt a využít nové podnikatelské příležitosti a tak zajistit další rozvoj svého podnikání a i svou další úspěšnou existenci. V globalizované ekonomice jsou pak inovace reálnou cestou vedoucí k přežití a k podnikatelskému úspěchu.

Inovační podnikání je chápáno jako soubor podnikatelských aktivit specializujících se na soustavnou realizaci inovací. Předmětem inovačního podnikání ve vztahu k výzkumu a vývoji je zavádění výsledků vědy a výzkumu na trh. Mezi inovační firmy se řadí zpravidla malé a střední podniky, jejichž hlavním předmětem podnikání je realizace projektu nového produktu do fáze tržního umístění.⁴

Přelom nového tisíciletí je poznamenán světově se prosazujícími procesy, jako jsou vědeckotechnické, ekologické, globalizační a informační, které jsou příznačné pro vývojovou fázi označovanou jako znalostní společnost, která se opírá o informační ekonomiku. Aby podniky udržely krok s děním ve světě, je nutná důsledná orientace na inovační podnikání, protože pouze ten podnik, který systematicky inovuje, se může prosadit na trhu a přežít tlak konkurence.

Šanci prosadit se v inovačním podnikání má firma, která systematicky uskutečňuje soubor aktivit orientovaných na efektivní využití znalostí:

---

⁴ ÚŘAD VLÁDY ČR. Národní inovační strategie ČR [on-line]. 2004. [cit. 2009-2-27]. Dostupné z WWW: <http://download.mpo.cz/get/27431/28899/315171/priloha001.doc>

- uplatňovaných v pracovních postupech – know-how, v organizaci práce, v systému řízení, v kultuře podnikového prostředí, v motivaci pracovníků i v partnerském stylu jejich vedení,
- zakotvených ve špičkové technice a technologiích high-tech, v doporučeních výzkumu a vývoje včetně dovedení jejich výsledků ke komerčnímu úspěchu,
- při uzavírání dohod se subdodavateli a spolupracujícími podniky na pravidelnou pružnou a včasnou dodávku kvalitních komponentů či smluv o vytvoření společného podniku, klastru, spin-off firmy nebo s různými agenturami ke zpracování potřebných materiálů (projektů, auditů, podkladů apod.),
- důsledně v celém systému podnikání – od zahájení inovačního cyklu při koncipování vize, politiky, strategie, jejich implementace v produktech, uplatnění na trhu, po vyhodnocení výsledků a promítnutí získaných poznatků a zkušeností ke zkvalitnění nové inovační fáze.

Malé a střední podniky mají časté potíže, které jim neumožňují náležitě rozvinout inovační podnikání. Překážek je celá řada. Zpravidla se jedná o absenci:

- odpovídajících znalostí a zkušeností jak založit a provozovat inovační firmu,
- dostatečného počtu kvalifikovaných pracovníků a jejich obtížné získávání,
- vlastního výzkumu a vývoje, jež si ani nemohou dovolit; neumí navazovat kontakty s výzkumnými organizacemi a obstarávat si potřebné prostředky např. pomocí transferu technologií a nacházet podněty pro inovační podnikání,
- potřebného investičního kapitálu a schopnosti obstarat finanční prostředky od různých fondů či úvěry od bank,
- dostatečně rozvinuté infrastruktury, přístrojové báze, rychlého internetu apod.,

- potřebných znalostí jak zpracovat různé projekty (např. pro získání grantů) včetně jejich administrativně technického vyhotovení a podání,
- náležitých kontaktů s příslušnými institucemi (resorty, krajské orgány, vědeckotechnické parky apod.) k obstarání nezbytných informací.

Zvládnout úkoly inovačního podnikání a překonat uvedené těžkosti i jiné problémy s tím spojené, přesahují rámec podnikových možností, nutí podniky hledat pomoc u institucí, které byly k tomuto účelu zřízeny a mají odpovídající vybavení. Jedná se zejména o vědeckotechnické parky.

1.2 Inovace v regionálním rozvoji

V polovině minulého století se začalo hovořit o nerovnoměrném regionálním rozvoji. Za jeho příčinu můžeme také považovat vznik a šíření inovací. I dnes je chápána schopnost vytvářet inovace jako podstatný determinant podnikatelské konkurence, pro který má velký význam prostorová a regionální úroveň.

1.2.1 Inovační procesy a inovační prostředí

Inovační proces klade důraz na způsob, kterým je inovace navržena, realizována a šířena a na jejich další rozčlenění. Nejde přitom o lineární proces s jasně definovanou posloupností aktivit, které automaticky následují, ale spíše o systém interakcí, příchodů a přechodů mezi různými funkcemi a různými účastníky, jejichž zkušenosti, znalosti a know-how jsou vzájemně se posilující a souhrnné. Proto se dává stále větší význam jak mechanismu pro interakce uvnitř firmy, tak i napojení firem na jejich okolí.

Na generování, adaptaci a rozšíření inovací má rozhodující vliv regionální struktura. V rámci inovačních procesů se uplatňují dva druhy faktorů:⁵

- ***Inovační prostředí*** (endogenní faktory inovací) – tvoří je soubor prvků jako podnikatelská dynamika v regionu, motivace lidí, historické, kulturní a místní hodnoty, zvyky, spotřebitelské potřeby atd.,
- ***exogenní faktory*** tvořené ve státě úrovní výchovy, vývoje a výzkumu, technického rozvoje a vzděláním lidských zdrojů.

---

⁵MITRA, J. a FORMICA, P. Innovation and Economic Development: University-Enterprise Partnerships in Action. Dublin, Irsko: Oak Tree Press, 1997. Citováno v (Skokan, 2004).

Při harmonickém propojení prvků inovačního prostředí, které je doplněno exogenními faktory, pak vzniká lokální inovační proces, který je počátkem trvalého rozvoje. Pro tvorbu inovací v určitém prostředí (regionu) jsou důležité tyto faktory:⁶

- Vysoce kvalifikovaná pracovní síla, univerzity a výzkumná pracoviště,
- služby pro podniky – ekonomické a technické poradenství, průzkum trhu a právní služby pro malé a střední podniky,
- dostatečný počet dodavatelů a subdodavatelů různých komponent,
- dostatečně velký trh a dobrý přístup na trh,
- technická infrastruktura, zejména dopravní síť,
- přístup ke kapitálu, zejména k rizikovému,
- právní rámec podporující inovace zejména v oblasti intelektuálního vlastnictví,
- existence prostředí a kulturních hodnot a služeb pro vytváření podmínek atraktivního životního stylu,
- formy interakce mezi různými činiteli sítě inovačního systému.

Mimo faktorů regionálního prostředí zde působí také podnikové charakteristiky, jako jsou typ a velikost odvětví, velikost podniku, inovační podnikové funkce, organizační statut podniku, typ podnikatelské inovační strategie a další.

1.3 Systémy inovací

Za klíčový faktor rozvoje regionu je považována schopnost učení a tvorba inovací. Základ těchto konceptů spočívá v poznatku, že inovace nevznikají izolovaně v jedné firmě, ale potenciál jejich tvorby souvisí s procesem učení podmíněného vztahem firmy a jejího prostředí. Prostor je zde chápán jako síť vztahů mezi firmami navzájem a mezi firmami a institucemi, stejně jako obecný rámec pro fungování firmy, tj. institucionální struktura, sociální hodnoty a kultura politických a ekonomických vztahů státu i regionu, v němž je

---

⁶ MAIER, G. A TÖDLING, F. Regionálna a urbanistická ekonomika 2. Regionální rozvoj a regionální politika. Bratislava: Elita, 1998. Citováno v (Skokan, 2004).

firma zakořeněna. Pro inovační potenciál a schopnost učení firem tedy není důležitá jen jejich vnitřní organizace, ale i jejich zakořenění v síti formálních i neformálních vztahů mezi sebou navzájem, stejně jako existence podpůrných institucí a celkové sociálně-kulturní prostředí regionu. Takto definovaný komplex je označován jako regionální inovační systém.⁷

1.3.1 Pojetí systémů inovací

Východiskem pro systémy inovací je interaktivní model inovací. To znamená, že inovace vznikají v interakci různých subjektů na trhu. Schopnost ekonomiky (národní, regionální) generovat inovace nezávisí v současné době na výkonnosti jednotlivých subjektů (firem, univerzit, výzkumných institucí, atd.), ale na tom, jak jsou schopny vzájemně reagovat a působit jako části systémů.

Systémy inovací představují soubor institucí a účastníků ovlivňující inovační procesy ve státě. Systém inovací zahrnuje ekonomické, sociální, politické, organizační a institucionální prvky, které ovlivňují vývoj a šíření inovací. Systém inovací lze definovat také jako síť institucí ve veřejném a soukromém sektoru, jejichž aktivity a interakce iniciují, importují, modifikují a šíří nové technologie.⁸

Systém inovací tvoří jednotlivé prvky. Mezi ně patří:

- Privátní firmy zejména s vlastním V a V,
- vědecký systém – infrastruktura V a V, veřejné i soukromé výzkumné instituce, agentury pro transfer technologií,
- státní programy podpory V a V,
- sítě, které usnadňují transfer technologií a znalostí a zahrnují podnikatelský systém,
- systém vzdělávání a školení včetně lokálních trhů práce a vzdělávacích institucí,

---

⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Ediční plán 2007 [on-line]. 2007. [cit. 2009-1-7]. Dostupné z WWW: [www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/3900293157/\\$File/137607a1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/3900293157/$File/137607a1.pdf)

⁸ EDQUIST, CH. a McKELVEY, M. Systems of Innovation, Growth and Employment. Cheltenham: Edward Edgar Publishing, 2000. Citováno v (Skokan, 2004).

- finanční systém – podpora financování technologií.

1.3.2 Typologie systémů inovací

Systémy inovací mohou být nadnárodní, národní, regionální (lokální), případně sektorové, jejichž součástí jsou i odvětvové klastry.

Národní systémy inovací

Jsou zaměřené na národní hranice a omezení a spíše nepodnikatelské organizace a instituce. Lze je definovat jako soubor institucí, jehož interakce determinují inovační výkonnost národních firem. Z pohledu procesu učení do NIS patří:⁹

- síť institucí, které iniciují, dovážejí a šíří nové technologie, politika vlády, podnikový výzkum a vývoj, výchovný a vzdělávací systém a struktura průmyslu,
- modely interakcí mezi firmami jako procesy kolektivního učení pro získávání a použití nových znalostí a s přihlédnutím k interní organizaci firem, sítím mezifirmních vztahů, k úloze veřejného sektoru, ke stupni intenzity vědy a výzkumu a k vyspělosti výzkumných organizací.

V souvislosti s rostoucí prostupností státních hranic pro zboží, služby, kapitál a lidské zdroje se zásadně mění kontext pro stávající systém regulačních nástrojů společnosti (doposud především na úrovni národních států). Tento trend spolu s globalizací způsobenou vertikální desintegrací produkčních systémů zásadně zvýšil význam lokalit (měst a regionů) jakožto základny pro ovlivňování vlastního hospodářského vývoje. To dokládá mnoho příkladů z rozvinutých zemí, ve kterých došlo v souvislosti s přechodem ke znalostní ekonomice k diametrálně odlišnému hospodářskému vývoji jednotlivých regionů navzdory plošné působnosti stejných národních politik. Moderní inovační politika musí tudíž kromě sektorových specifíků zásadním způsobem zohlednit a podpořit regionální dimenzi. Proto tvorba regionálních inovačních systémů, nikoliv pouze národních inovačních systémů.

Regionální systémy inovací

Regionální systémy inovací jsou omezeny pouze na funkční region. Jedná se o

---

⁹ SKOKAN, Karel. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. 1. vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.

soubor ekonomických, politických a institucionálních vztahů, které se vyskytují v dané geografické oblasti (regionu) a které generují kolektivní procesy učení vedoucí k rychlému šíření znalostí a nejlepších zkušeností z praxe.¹⁰

Kritickou položkou inovačního systému regionu je infrastruktura vědeckých a výzkumných institucí umístěných v regionu s vnitřními i vnějšími sítěmi vztahů mezi veřejnými institucemi a privátními partnery (Triple Helix Framework). Triple Helix (trojitá šroubovice) je modelem partnerství průmyslu, univerzit a státu (regionu).

Regionální systémy inovací jsou charakterizovány především vyspělými koordinačními mechanismy, používáním vyspělých technologií, přítomností vzdělané a vysoce náročné místní poptávky. Klíčovou konkurenční výhodou je samotný inovační proces – tzn. schopnost místních subjektů inovovat = kombinovat místní podmínky s unikátními znalostmi a dovednostmi a podpůrnou infrastrukturou k uspokojení poptávky. Tento proces a s ním související znalosti jsou v každém regionu odlišné a obtížně přenositelné. Není rozhodující obor inovací, existence nebo absence určitého subjektu. Rozhodující je schopnost inovovat u kritického množství subjektů v daném regionu s využitím místně specifických podmínek.

Sektorové inovační systémy

Sektorové inovační systémy jsou tvořené znalostmi a technologiemi, subjekty a sítěmi a institucemi příslušejícími odpovídajícímu odvětví. Sestávají se z heterogenních aktérů, mezi nimiž probíhají tržní a netržní interakce vedoucí k vytváření, adaptaci a využití technologií. Sektorový systém inovací klade důraz na znalosti, fungování a chování firem, vztahy a komplementarity na úrovni vstupů a poptávky, instituce (vysoké školy, finanční instituce, státní správu, zákony apod.), vztahy mezi aktéry a dynamiku a transformaci systému. Svým komplexním pojetím se přibližuje konceptu regionálních či národních inovačních systémů a umožňuje hodnotit vzájemné vazby a vliv na socioekonomický rozvoj regionů.¹¹

1.4 Regionální inovační strategie

Jedním ze systémových nástrojů jak podpořit tvorbu inovací jsou Regionální

---

¹⁰ WOLFE, D. Globalization, Information and Communication Technologies and Local and Regional Systems of Innovation. University of Toronto, 2001. Citováno v (Skokan, 2004).

¹¹ ČADIL, V. Odvětvová analýza podnikových inovací v Praze. ERGO - TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR. 2009. ročník 04, č. 01. s. 3–7. ISSN 1802-2170.

inovační strategie (RIS). Podpora regionálních inovačních systémů je předpokladem růstu konkurenceschopnosti regionů a měla by být formalizována v regionálních inovačních strategiích. RIS je souborem opatření na řešení problémů, které jsou identifikovány na základě zevrubného průzkumu potřeb podnikatelské a vědeckovýzkumné sféry.

RIS je plánovací rozvojový dokument. Navazuje na právní normy a rozvojové dokumenty, vytvořené na národní i regionální úrovni. Není neměnnou direktivou, ale dynamickým plánovacím a řídicím dokumentem, který je opřený o fakta, argumenty a zkušenosti. Zpracovávání je týmovou odbornou a tvůrčí činností.

Regionální inovační strategie mají čtyři základní cíle:¹²

1. Zařadit podporu tvorby inovací jako klíčovou prioritu v programu regionálních samospráv a rozvinout inovační kulturu (klíma, prostředí) v regionech,
2. zvýšit počet a kvalitu inovačních projektů ve firmách a míru firemních investic do inovací,
3. podpořit spolupráci mezi veřejnou a soukromou sférou, mezi podniky samými a posílit vytváření sítí,
4. zvýšit množství a zlepšit kvalitu veřejných výdajů na podporu tvorby inovací skrze inovační projekty a tak podpořit veřejné i soukromé investice do VaV a inovačních aktivit.

Zpracování regionálních inovačních strategií má mnoho důvodů. Mezi ty nejdůležitější především patří:

- *Decentralizace státní správy na samosprávné jednotky* - v krajích vyvstává nutnost řešit nedostatečnou konkurenceschopnost podnikatelského sektoru ve vztahu k otevřenému jednotnému evropskému trhu,
- *růst a zostřování konkurence jako důsledek globalizace* - lze obstát pouze trvalým zvyšováním užitečných hodnot výrobků a zdokonalováním technologických postupů a služeb,

---

¹² LANDABASO, M. Cluster in Less Favoured Regions: policy options in planning and implementation. Unpublished Paper, EU Commission, DG Regio B3, Brussels, 2002. Citováno v (Šanc, 2007).

- země EU se zavázaly k plnění Lisabonské strategie - ambiciózní cíl pro založení budoucí ekonomiky na znalostech a inovacích a udržitelný růst.

1.4.1 Inovační regiony v Evropě

Oblastí inovací na regionální úrovni se v Evropě zabývá seskupení s názvem *Innovating Regions in Europe* (IRE). Zahrnuje nejen regiony zemí z EU, ale také regiony z Turecka, Švýcarska, Norska, Islandu a Izraele. IRE network byla vytvořena Evropskou komisí v polovině roku 1990. Jejím cílem je usnadnění výměny zkušeností a praxe mezi evropskými regiony, které zvyšují jejich kapacity na podporu inovací a konkurenceschopnosti mezi regionálními firmami prostřednictvím rozvoje a implementace regionálních inovačních strategií a plánů, čímž je iniciována přímá spolupráce mezi malými a středními inovačními podniky. Přibližně 235 členských regionů je seskupeno v IRE network s tímto programovým prohlášením:¹³

„Zesílení globální konkurenceschopnosti evropských regionů podporováním inovačních politik a poskytováním specifického programu pro regiony, aby spolupracovaly a učily se navzájem.“

Členské státy IRE network vytvořily bohatství zkušeností týkající se regionálních inovačních plánů a aktivit. IRE network dává evropským řídicím subjektům a inovačním odborníkům přístup ke znalostem z celé Evropy. Rozsah služeb, jako jsou konference a workshopy, identifikace expertů a partnerů, informace přizpůsobené potřebám ohledně dobrých postupů atd., byl dodán Sekretariátem IRE. Tím jsou vybaveny členské regiony novými nástroji, plány a meziregionálními příležitostmi podpory inovací. Tři pracovní skupiny regionů IRE se zabývají společně tématy: regionální inovační systémy, přesun znalostí mezi univerzitami a podniky a inovační klastry. Tyto pracovní skupiny vytváří politiku doporučení, která může být používána dalšími regionálními inovačními aktéry.

1.4.2 Regionální inovační strategie IRE network

Většina regionů IRE realizovala projekty **Regionální inovační strategie** (RIS) s podporou Evropské komise. RIS projekty pomáhají regionům přizpůsobit jejich inovační kapacity a posílit regionální inovační systém. V mnoha regionech byl projekt RIS východiskem pro úspěšné iniciativy podporující inovace.

¹³ INNOVATING REGIONS IN EUROPE [on-line]. 2009. [cit. 2009-1-22]. Dostupné z WWW: <http://www.innovating-regions.org/network/presentation/index.cfm>

Mnoho regionů se zajímá o dosažení lepších aktuálních výsledků jejich inovačních strategií. Je vytvořeno 8 projektů pro stanovení dopadu regionální inovační politiky a strategií a vytvoření nástrojů pro meziregionální benchmarking (***Regional Innovation Policy Impact Assessment and Benchmarking projects***). Další IRE projekty jsou také uskutečněny pro posílení regionálních inovací.

RIS projekty vybaví regiony IRE specifickým vyzkoušeným přístupem na podporu inovací. Má 5 jednoduchých kroků:

1. Zavedení regionálního dialogu,
2. přímé zapojení všech významných organizací formujících inovační politiku,
3. analýza regionálních inovačních potřeb a kapacit,
4. výběr priorit na podporu inovací,
5. rozvoj akčních plánů a pilotních projektů.

Pomocí těchto kroků má více než 150 regionů v Evropě začleněny inovace ve svých skutečných strategiích konkurenceschopnosti. S podporou Evropské komise rozvinuly tyto regiony společnou vizi budoucnosti, ve které je každá firma inovátorem a vyrovnaly podporu inovací s reálnými potřebami firem. Současné projekty RIS se již poněkud liší od těch, které byly realizovány dříve. Mezi předchozí programy, které v rámci EU podporovaly tvorbu projektů RIS, se řadí:

- ***RITTS*** (Regional Innovation and Technology Transfer Strategies and Infrastructure),
- ***RIS-NAC*** (Regional Innovation Strategies in Newly Associated Countries)
- ***RIS+***
- ***RIS - Associated projects***
- ***RIS*** (Regional Innovation Strategies)

Projekty RITTS, RIS a RIS-NAC se zaměřily na podporu regionů pro zpracování regionální inovační strategie, které by zvýšily regionální inovace a konkurenceschopnost

přizpůsobením inovačních politik a infrastruktury. Projekty umožnily regionům implementovat nové iniciativy a služby, které uspokojí regionální potřeby, především ty z SMEs. Používaly společnou metodologii založenou na třech hlavních prvcích:

- Budování shody mezi klíčovými subjekty uvnitř regionálního inovačního systému,
- analýza regionálního inovačního systému,
- rozvoj široce podporovaných politik a strategických rámců na podporu inovací.

Projekty **RITTS** byly financované DG Enterprise programem Inovace. První strategie byly spuštěny zkušebně v roce 1994 a pokrývaly regiony členských zemí EU a zemí EEA. Jednalo se o 70 regionů, které podpořily formulaci regionálních inovačních strategií prostřednictvím projektů RITTS. Projekty **RIS** byly financované DG Regio a 32 regionů podpořilo formulaci regionálních inovačních strategií projekty RIS. V rámci **RIS+** financovaného DG Regio bylo realizováno 25 projektů na podporu regionů pro implementaci specifických opatření a projektů vycházející z jejich RITTS/RIS strategií.

Projekty **RIS-NAC** se zaměřily na podporu regionů nově asociovaných zemí rozvíjejících regionální inovační strategie, které by podzvedly regionální inovace a konkurenceschopnost. Jednalo se o 16 projektů financovaných DG Enterprise, které byly dokončeny v roce 2004. První RIS projekty ve střední a východní Evropě byly zahájeny v roce 2001.

Projekty **RIS - Associated projects** jsou určeny pro regiony, které neuskutečnily regionální inovační strategie se spolufinancováním z Evropské komise, ale jsou zavázané rozvíjet jejich regionální inovační systém, mohou žádat o přidružené členství v síti IRE (IRE network). Několik ze současných přidružených zemí vypracovalo regionální inovační strategie financované regionálními prostředky. Často používají společnou metodologii RIS.

V současné době jsou realizovány projekty RIS pod názvem **New - RIS**. V roce 2005 bylo zahájeno 33 nových projektů RIS v regionech nových členských zemí a asociovaných zemí. Projekty, které jsou financovány DG Enterprise and Industry, pokrývají regiony v Bulharsku, Česku, Maďarsku, Estonsku, Izraeli, Litvě, Norsku, Maltě, Polsku, Rumunsku, Slovensku, Švýcarsku a Turecku. Každý region spolupracuje alespoň

s jedním dalším regionem, který již uskutečnil projekt RIS, který jim dovolí plně využít předešlých zkušeností.

1.5 Proces tvorby regionálních inovačních strategií

Pro podporu rozvoje regionálních inovačních strategií vypracoval Sekretariát Innovating Regions in Europe (IRE) metodologické směrnice, které mají za úkol prakticky poradit. Směrnice jsou určeny pro projektové manažery. Slouží pro posuzování procesu budování společného regionálního postoje, analýzy hlavních technologických a průmyslových trendů ovlivňujících region, zhodnocení silných a slabých stránek a poptávky po inovačních službách regionálních firem, zhodnocení regionálních inovačních kapacit a nabídky, definování akčního plánu a monitorovacího a vyhodnocovacího systému.

V současné době se používají směrnice, které byly vytvořeny Sekretariátem Innovating Regions in Europe v letech 2005-2007. Metodologické směrnice se skládají ze tří etap:¹⁴

- Etapa 0 – definice,
- Etapa 1 – analýza,
- Etapa 2 – definice strategie, evaluace, monitoring a implementace mechanismů, pilotních projektů.

1.5.1 Etapa 0 - definice

K tomu, aby byl projekt RIS úspěšný, potřebuje projektový management orientovat každou etapu a každou aktivitu tak, aby přispěla ke konečnému cíli – rozvoji inovační strategie, která bude mít v regionu význam. Etapa 0 by měla trvat přibližně 12 měsíců. Nejdůležitější úlohou této etapy je budování společného postoje. Hlavním výstupem projektu je vytvoření konkrétních akcí, které mají být realizované (akční plán inovační strategie). K tomu, aby toho bylo dosaženo, je nezbytné od samého počátku vytváření strategie zahrnout a zaangažovat všechny klíčové regionální aktéry v oblasti inovací. Projekt by měl proto klást důraz na dosažení regionální shody mezi těmito klíčovými aktéry.

---

¹⁴ Innovating Regions in Europe – RIS Methodological Guide Stage 0

Na začátku procesu vytváření RIS je potřeba dosáhnout shody v cílech a očekávaných výstupech projektu a dlouhodobé vizi regionálního procesu vytvořeného projektem. Klíčoví regionální aktéři by se měli dále shodnout na cestě postupu, na shromážděných údajích, na rozšíření a systematizaci dostupných informací. Jestliže bude dosaženo shody v těchto základních předpokladech, hlavní úloha projektu, kterou je dosažení shody ve výsledcích, bude snadněji dosažitelná. Budování shody je trvalý proces během i po ukončení projektu.

Dalším nezbytným předpokladem pro úspěšný projekt RIS je správná organizace projektového managementu. Nejvyšším orgánem bude řídicí výbor, který je složen z hlavních aktérů regionu. Výbor bude dohlížet na celý proces tvorby a implementace RIS. Vlastním zpracováním RIS bude pověřen projektový tým v čele s projektovým manažerem. Mimo projektový tým bude potřeba také zapojit dodatečné regionální experty (externí k danému týmu) a další externí mezinárodní experty, kteří přinesou pro projekt cennou evropskou zkušenost. Na nejnižší úrovni pak budou jednotlivé pracovní skupiny pro danou oblast.

V neposlední řadě je také potřeba zajistit informovanost pro široké okolí. Měla by být vytvořena dobrá komunikační strategie. Jednalo by se jak o komunikaci uvnitř projektového managementu, tak i o otevřenou komunikaci s širokým okolím. Cílovými skupinami komunikačního plánu by měly být firmy, Evropská komise, mezinárodní partneři, instituce a organizace na podporu inovací, politici, masmédiá a veřejnost.

1.5.2 Etapa 1 - analýza

Smyslem této etapy je získání a zhodnocení informací o regionu pro vytvoření strategie. Zaměřuje se na regionální inovační systém, ve kterém všichni příslušní aktéři vzájemně působí na dosažení strategických cílů regionu. Primárním cílem této etapy je tedy identifikace a analýza regionálního inovačního systému prostřednictvím shromažďování dat a následných analýz.

Ještě před zahájením vlastního šetření by měl být definován způsob shromažďování informací a vedení analýz. Ustanovený tým by se měl skládat z projektového leadera pro analýzu, z osoby se znalostmi statistických metod, z osoby se zkušenostmi s dotazníkovými studiemi a z osob, které mohou být užitečné např. pro mailování a telefonování. Prvním krokem by mělo být prvotní zhodnocení situace v regionu. Experti se

sektorovými znalostmi by měli diskutovat s regionálními investory u kulatého stolu o situaci v regionu.¹⁵

Dalším krokem je analýza potřeb. Ta dává informace o charakteristikách a požadavcích firem uvnitř regionu, zejména o jejich manažerských a technologických inovačních kapacitách. Zahrnuje rozhodnutí, na které firmy se obrátit, segmentaci firem, otázky, které by měly být zahrnuty v dotazníku nebo průzkumu.

Následuje analýza nabídky podpory inovací. Jejím cílem je ukázat kompletní obraz různých institucí na podporu technologií a inovací v regionu zahrnující agentury na podporu inovací, výzkumné instituce, univerzity, finanční instituce atd. Šetření regionu by mělo dále pokračovat analýzou technologických a sektorových trendů. Ta by měla ukázat stav technologie aplikované v regionu, technologické pokusy a také inovační kapacity klíčových sektorů (jak průmyslového sektoru, tak sektoru služeb), které existují uvnitř regionu.

Poslední část směrnice této etapy se zaměřuje na nástroje pro sběr dat a analýzu shromážděných informací. Co se týče nástrojů pro sběr dat, mohou být využity existující informace, průzkumy, rozhovory, dotazníky, technologické audity atd. Analýza sebraných informací nabízí některé příklady ukazatelů, na které by se mělo pohlížet během analýzy a také rozdílné typy analýz, které mohou být na závěr zpracovány (analýza klasifikací a zpracování dat, analýza klastrů, SWOT analýza).

1.5.3 Etapa 2 – návrh strategie

Etapa 2 se zaměřuje na nejdůležitější části procesu přípravy RIS – navržení regionální inovační strategie a plánování její implementace. Na základě analýzy prováděné ve stádiu 1 regiony rozhodnou o strategických prioritách a konkrétních opatřeních (aktivitách), jejichž realizace přispěje k rozvoji inovací a podpoře konkurenceschopnosti. Součástí je také monitoring a hodnocení RIS.

Základem etapy 2 je akceptování a sdílení výsledků analýzy. Nejprve proběhne proces transformace a interpretace výsledků analýzy ze stádia 1 za účelem formulace koherentní regionální strategie. Hlavními nástroji k tomu sloužícími jsou SWOT analýza a scénáře hospodářského vývoje:

---

¹⁵ Innovating Regions in Europe – RIS Methodological Guide Stage 1

- SWOT analýza poskytne celkový přehled regionálních silných a slabých stránek, a také příležitostí a ohrožení. Aby SWOT analýza byla užitečná, je třeba rozlišovat mezi tím, jaká je úroveň inovací v regionu dnes a jaká by měla být ideálně v budoucnu.
- Hlavními kroky při přípravě rozvojových scénářů jsou identifikace „tahounů“ regionálních inovací a regionální problémy, se kterými je zapotřebí se vypořádat a poté zhodnocení tahounů a analýza jejich vzájemné závislosti.

Dále již následuje navržení RIS včetně stanovení priorit. Tato fáze může být považována za nejdůležitější krok zpracování RIS projektu. V tomto stádiu jsou definovány priority pro budoucí rozvoj regionu v rámci inovací v příštích 5-10 letech. Strategie je obecně plán pro dosažení budoucnosti, ve které jsou definovány aktivity a činnosti, které jsou nebytné pro dosažení cílů. Jako nástroj pro rozvoj strategie je možné použít strategickou plánovací matici. Ta musí ukázat, jak dosáhnout stanovených priorit. Po stanovení priorit a opatření by měla následovat veřejná diskuse.

Klíčovým nástrojem implementace strategických priorit je akční plán. Hlavním cílem akčního plánu je shrnout strategické cíle do konkrétních akcí, které budou implementovány. Aby bylo dosaženo co nejlepší implementace, je dobré, aby pro jednotlivá opatření byla stanovena odpovědnost za jejich implementaci, velikost rozpočtu, zdroje financování a ukazatele k hodnocení implementace. Obsahem akčního plánu je:¹⁶

- Definování konkrétních akcí, opatření a projektů k dosažení strategických priorit,
- definování časového rámce pro implementaci jednotlivých akcí, opatření a projektů (krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé),
- popis kompetencí a odpovědností jednotlivých regionálních aktérů pro realizaci konkrétních akcí, opatření a projektů,
- identifikace finančních zdrojů pro konkrétní akce, opatření a projekty.

Po stanovení akčního plánu RIS následuje příprava a odstartování pilotních akcí

---

¹⁶ Innovating Regions in Europe – RIS Methodological Guide Stage 2

(konkrétních projektů). Pilotní akce mohou být definovány jako krátkodobé iniciativy, které mají za cíl implementovat vybrané části regionální inovační strategie. Mohou být použity jako „vlajkové lodě“ projektů demonstrujících užitečnost a důležitost RIS, jako „testovací sada“ pro větší projekty a programy nebo jako základ existujících regionálních programů (operační programy), jestliže se osvědčí. Doporučuje se, aby byly konkrétní projekty tvořeny tak, aby se jejich výsledky daly konkrétně demonstrovat v daném regionu.

Na závěr celého procesu tvorby a realizace RIS přichází monitorování a hodnocení. To je využito pro měření efektivity a účinnosti prováděných aktivit. Aby byl vytvořen užitečný monitorovací systém, je doporučeno ověřit dostupnost jednotlivých dat, soustředit se na omezené množství indikátorů, zjistit záběr monitorovacího systému, zajistit jeho řízení a zvážit náklady spojené s jeho fungováním.

V případě evaluace RIS se jedná o definici efektivního systému evaluace a určení RIS a jeho dopadu na regionální ekonomiku a jeho aktérů. Metodologie hodnocení RIS má posoudit následující prvky:

- Ustanovení nástrojů hodnocení (statistická data, průzkumy, interview atd.),
- výběr vhodných indikátorů a dat pro shromáždění a hodnocení,
- ustanovení evaluačního týmu,
- rozhodnutí ohledně četnosti hodnocení.

Na závěr je nutno podotknout, že je třeba brát v úvahu výhled pro regionální inovační strategii jako východisko pro rozvoj RIS jako procesu. RIS projekt je dlouhodobý proces, který potřebuje být průběžně přizpůsobován.

1.6 Podpora inovací v EU

Evropská unie začíná věnovat pozornost inovacím od 90. let minulého století. Cílenější přístup k růstu konkurenceschopnosti evropských podniků a ekonomik s využitím výzkumu a inovací lze sledovat až od roku 2000, kdy byla zpracována Lisabonská strategie. Základem nového období 2007-2013 v oblasti inovací je evropský právní a hospodářský rámec vstřícný k inovacím. Toho má být dosaženo prostřednictvím komplexního souboru politik a reforem navržených v dokumentu „Lisabonská strategie pro

růst a zaměstnanost“. Tato strategie byla zahájena již v roce 2005. Základním a nejdůležitějším cílem je zvýšit výdaje na výzkum a vývoj, které by měly dosáhnout až 3% HDP. Významné finanční prostředky zaměřené na inovace poskytují nový finanční rámec prostřednictvím politiky soudržnosti, mimo to také komunitární programy: 7. rámcový program pro výzkum a vývoj a Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace.

1.6.1 Rámcový program EU pro podporu výzkumu a vývoje

7. rámcový program (The 7th Framework Programme – FP7) je jedním z finančních nástrojů, kterým Evropská unie podporuje aktivity v oblasti výzkumu a vývoje pokrývající téměř všechny vědecké disciplíny. FP7 představuje klíčový nástroj pro reagování na potřeby Evropy, pokud jde o práci a konkurenceschopnost a pro udržení jejího vedoucího postavení v celosvětové znalostní ekonomice.

FP7 je určen pro období let 2007 – 2013 a celkový rozpočet tohoto programu je 54,585 mld. EUR. FP7 není členěný podle tradičních výzkumných disciplín, nýbrž podle aktuálních cílů výzkumu. Skládá se ze 4 hlavních bloků činností tvořících 4 konkrétní programy a z pátého specifického programu jaderného výzkumu. Konkrétní 4 programy FP7 jsou:¹⁷

- **Spolupráce** – zaměření na podporu výzkumu založeného na spolupráci v tematických oblastech jako jsou: zdraví, potraviny, ICT, energie, ŽP, doprava, bezpečnost, vesmír atd.,
- **Myšlenky** – určen pro financování výzkumu v oblasti vědy a technologií nezávisle na tematických prioritách,
- **Lidé** – zřízen pro podporu mobility výzkumných pracovníků a rozvoj jejich kariéry,
- **Kapacity** – cílem je pomáhat posilovat výzkumné schopnosti, inovační kapacity a evropskou konkurenceschopnost.

---

¹⁷ JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM [on-line]. 2009. [cit. 2009-1-2]. Dostupné z WWW: <http://www.jic.cz/7rp/zakladni-informace-o-7rp/>

V rámci programu FP7 existují režimy financování, kterými jsou typy projektů. Prostřednictvím těchto projektů je celý program realizován. V FP7 existují následující typy projektů:

- Projekty založené na spolupráci,
- koordinační a podpůrné akce,
- sítě excelence,
- výzkum ve prospěch specifických skupin,
- podpora hraničního výzkumu,
- podpora odborné přípravy a profesní rozvoj výzkumníků.

Kromě zemí EU se mohou projektů účastnit i země mimo EU – asociační země, třetí země z Afriky, z Latinské Ameriky, dále USA, Kanada a další. Nutnou podmínkou je, že se projektu musí účastnit minimálně 3 nezávislí účastníci z těchto zemí. Oproti předcházejícímu 6. rámcovému programu narostl rozpočet FP7 téměř o 63%. EU tím vyslala vzkaz pro všechny členské země, aby se dále věnovaly evropskému výzkumu, neboť ten bude pro další budoucnost velmi důležitý.

1.6.2 Rámcový program Konkurenceschopnost a inovace

Rámcový program Konkurenceschopnost a inovace 2007 – 2013 (Competitiveness and Innovation framework Programme - CIP) je komunitární program EU pro období 2007 – 2013. Sleduje cíle Lisabonské strategie a zaměřuje se především na malé a střední podniky (60% rozpočtu CIP). CIP se snaží zlepšit konkurenceschopnost a inovační kapacitu Společenství a tím podpořit trvale udržitelný rozvoj, ekonomický růst a konkurenceschopnost ekonomiky sociálního trhu. Obecně je CIP zaměřen na splnění těchto cílů:¹⁸

- Podpora konkurenceschopnosti podniků, především malých a středních,
- podpora všech forem inovací, včetně eko-inovací,

---

¹⁸ JEDLIČKA, J. Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace 2007-2013 [on-line]. 2009. [cit. 2009-1-28]. Dostupné z WWW: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/CIP_2007-13.pdf

- zlepšení a zrychlení rozvoje trvale udržitelné, konkurenceschopné, tvůrčí a komplexní informační společnosti,
- podpora úspor energie a nových a obnovitelných zdrojů energie ve všech oblastech včetně dopravy.

Celková koordinace, spolupráce a administrace celého programu i jednotlivých výzev k podávání projektů je zajišťována Evropskou komisí, resp. implementační agenturou EACI (Výkonná agentura pro konkurenceschopnost a inovace). Celý program CIP je rozdělen na 3 podprogramy:

- ***Podnikání a inovace*** – smyslem je podpora podniků (zejména MSP), podnikavosti, inovací a průmyslové konkurenceschopnosti,
- ***Program na podporu politiky ICT*** – podstatou je stimulovat nové trhy elektronických sítí, digitálního obsahu a technologií či najít řešení na odstranění překážek rychlejšímu používání elektronických služeb v EU,
- ***Intelligentní energie pro Evropu*** - Program by měl zvyšovat úroveň investic do nových a výkonnějších technologií a překlenovat mezeru mezi úspěšnou demonstrací inovační technologie a jejím efektivním uvedením na trh v širokém měřítku.

Finanční krytí na provádění celého rámcového programu bylo stanoveno na 3,62 mld. euro. Z toho jde 60% na program Podnikání a inovace. Cílovými skupinami jsou evropské organizace a podniky (zejména MSP) ze členských států EU, států EFTA a EEA, kandidátských zemí, zemí západního Balkánu a dalších třetích zemí, umožní-li to dohody a postupy.

Význam inovací pro dnešní ekonomiku je značný. Je zřejmé, že inovace představují dominantní faktor ekonomického růstu země a rozvoje mezinárodního obchodu, rovněž jsou považovány za významný faktor zvyšující kapacity v podnikatelském sektoru. Úloha inovací v regionálním rozvoji neustále roste, protože jednotlivé regiony jsou si vědomi, že bez inovací budou jen stěží konkurovat jiným regionům. Významnými aspekty rozvoje inovací jsou příznivé rámcové podmínky a především výzkum a vývoj, který je v posledních letech velmi podporován. Některé regiony se snaží podporovat inovace tím,

že zpracovávají a po několika letech aktualizují regionální inovační strategie. I když je dnešní svět zasažen hlubokou hospodářskou krizí, nemělo by se zapomínat na podporu inovací, protože to povede ke zvyšování konkurenceschopnosti států i regionů a tím by se tak mohlo čelit krizi.

2 Úloha inovací v rozvoji Jihomoravského kraje

Po vstupu České republiky do Evropské unie se inovace dostávaly čím dál víc do popředí zájmu. Česká republika si je toho plně vědoma a proto se snaží inovace všemožným způsobem podporovat. Před nedávnem byla publikována Zelená kniha výzkumu, vývoje a inovací v České republice, jejímž úkolem je komplexně posoudit stav výzkumu, vývoje a inovací v ČR a vyvolat odbornou diskuzi pro nápravu situace. Zapojení jednotlivých krajů do podpory výzkumu, vývoje a inovací se značně liší. Jihomoravský kraj by však v tomto ohledu mohl jít ostatním krajům příkladem, protože inovace značně podporuje a považuje je za nezbytnou podmínku rozvoje kraje.

2.1 Rámcový popis Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj leží na jihovýchodě České republiky. Jeho současná podoba vychází ze zákona č. 347/1997 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2000, a pozdějších změn. Poslední změnou bylo přičlenění 25 obcí z kraje Vysočina ke dni 1. 1. 2005, kterou kraj získal více než sedm tisíc obyvatel. Kraj sousedí na jihu s Rakouskem, na jihovýchodě se Slovenskem, a dále s pěti kraji ČR – od západu k východu je to kraj Jihočeský, Vysočina, Pardubický, Olomoucký a Zlínský.

Území kraje je tvořeno sedmi okresy. Kraj je rozdělen na 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které se dále dělí na celkem 34 obvodů pověřených obecních úřadů. Zvláštní statut má vojenský újezd Březina. K 1.1.2005 bylo v kraji celkem 672 obcí, z nichž 47 mělo statut města. Počet obyvatel kraje je pozitivně ovlivněn přítomností Brna, druhého největšího města republiky. Průměrný český kraj má 730 041 obyvatel, Jihomoravský kraj o polovinu více. Podobně i jeho rozloha je o čtvrtinu vyšší než průměr krajů ČR – 7 195 km² oproti 5 633 km². Rozlohou (7 195 km²) i počtem obyvatel (něco málo přes 1 140 tis.) je Jihomoravský kraj čtvrtým největším krajem ČR, z hlediska hustoty zalidnění je dokonce na třetím místě.¹⁹

2.1.1 Charakteristika hospodářství

Jihomoravský kraj je krajem se silnou průmyslovou základnou. Dominantním odvětvím ekonomiky Jihomoravského kraje je zpracovatelský průmysl. Přestože od roku

---

¹⁹ JIHOMORAVSKÝ KRAJ. Strategie rozvoje Jihomoravského kraje [on-line]. 2006. [cit. 2009-1-26]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?pubid=31936&TypeID=7&foldid=3772&foldtype=7>

1989 prošla mnohá odvětví průmyslu konverzí, zpracovatelský průmysl stále vytváří více než čtvrtinu hrubé přidané hodnoty kraje. Hrubý domácí produkt vytvořený v kraji představuje desetinu republikového HDP, populace kraje ovšem tvoří 11 % obyvatelstva ČR. Hrubý domácí produkt připadající na 1 obyvatele Jihomoravského kraje dosáhl v roce 2006 90,9 % průměru ČR.²⁰

Významnou roli v Jihomoravském kraji sehraává také zemědělství. Podle údajů ČSÚ tvoří více než 60 % celkové rozlohy kraje zemědělská půda. Zemědělská výroba se specializuje zejména na obiloviny, řepku a cukrovku. Specifickým rysem zemědělství Jihomoravského kraje je vinařství, ovocnářství a zelinářství. V kraji se nachází 90 % plochy vinic ČR. Vinohradnictví se nejvíce rozvinulo v okrese Břeclav, kde je soustředěna polovina plochy vinic kraje, dále v okresech Hodonín a Znojmo.

2.1.2 Výjimečná pozice Brna v rámci regionu

Jihomoravský kraj je označován jako kraj monocentrický s dominantním postavením krajského města Brna. Brno je přirozeným spádovým centrem kraje a značně ovlivňuje život i za hranicemi svého administrativního vymezení. Z hlediska rozvoje kraje je tudíž žádoucí zajistit koordinaci rozvojových dokumentů města Brna a Jihomoravského kraje. Typickým příkladem součinnosti města a kraje jsou projekty podnikatelských, vědeckotechnických nebo univerzitních parků, které jsou založeny na inovacích a vytvářejí podmínky pro růst konkurenceschopnosti regionu, a stejně tak velké projekty revitalizace území pro jejich následné multifunkční využití. Tyto velké záměry vyžadují kombinaci celé řady projektů, od sanace území, přes výstavbu technické infrastruktury až po realizaci konkrétních rozvojových plánů.

Při porovnání odvětvové struktury v kraji a ve městě Brně je zřejmé, že hospodářství Brna je mnohem více postaveno na terciéru (službách). Terciér se vyznačuje vyšší přidanou hodnotou než výrobní sektor, což hraje důležitou roli při odhadu podílu HDP Brna na celkovém HDP kraje. Dle kvalifikovaných odhadů se Brno na celkovém HDP kraje podílí více než polovinou, a pokud vezmeme v úvahu i brněnskou aglomeraci

---

²⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Dlouhodobý vývoj kraje v letech 1993 – 2007 [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-26]. Dostupné z WWW: [http://www2.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/efe35e7c4ed4a923c1256f1e0040d601/\\$FILE/CZ0310_2.pdf](http://www2.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/efe35e7c4ed4a923c1256f1e0040d601/$FILE/CZ0310_2.pdf)

v nejužším smyslu, dojdeme ještě k vyššímu podílu (cca 60 %).²¹ Brněnská aglomerace tedy představuje pól růstu Jihomoravského kraje. Tento pól doplňují ještě střediska lokálního významu, kterými jsou především okresní města.

Brno je dominantní ve všech sférách života kraje. Město disponuje nadprůměrnými podmínkami pro rozvoj vědy a výzkumu a má výrazný rozvojový potenciál. Příznivá image města Brna má také vliv na zájem investorů, především v oblasti high-tech a stále více také v oblasti vědy, výzkumu a vývoje. Pro rozvoj celého kraje je nutné hledat nástroje pro koordinaci a respektovat princip partnerství při tvorbě regionální koncepce. Město Brno se stalo klíčovým partnerem Jihomoravského kraje při tvorbě strategických dokumentů na plánovací období 2007–2013, což by mělo pomoci realizaci strategicky významných projektů. Společná koordinace rozvoje by měla pomoci obstát městu i regionu v konkurenci „Evropy regionů“.

2.2 Vývoj podpory inovací v Jihomoravském kraji

Experti v Jihomoravském kraji se začali zabývat problematikou inovací již od počátku 90. let. Již v té době se veškeré aktivity soustředily v centru celého kraje – v Brně. Již v roce 1991 vzniká Podnikatelské a inovační centrum BIC Brno. V následujících letech bylo zřízeno několik inkubátorů:

- 1993 – 1. inkubátor v prostorách Výzkumného ústavu valivých ložisek (VÚLV),
- 1995 – 2. inkubátor v prostorách Vysokého učení technického v Brně,
- 1997 – 3. inkubátor v budově IBC Brno (International and Business Cooperation Brno).

Rok 2000 je rokem ustanovení Jihomoravského kraje jako vyššího územně samosprávného celku. V rámci ČR byla jižní Morava prvním regionem v ČR, který se začal soustavně věnovat podpoře inovací, a to již v roce 2001. O rok později také jako první region vypracoval a následně zrealizoval regionální inovační strategii (RIS JMK).

---

²¹ BRNĚNSKÝ METROPOLITAN [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-2]. Dostupné z WWW: <http://www.bmbrno.cz/clanky/553>

V následujících letech se v Brně uskutečnil významný krok na úrovni politického rozhodování tím, že se podařilo spojit úsilí všech univerzit a s plnou podporou a autoritou krajských orgánů prosadit organizovanou spolupráci všech univerzit na realizaci státní i evropské politiky v procesu výzkumu a jeho využití v praxi. Organizačně byl tento krok zajištěn vznikem zájmového sdružení právnických osob kraje, města Brna a univerzit pod názvem Jihomoravské inovační centrum (JIC) v roce 2003, zároveň se také podařilo vytvořit u univerzit VUT a MU útvary transferu technologií.

Nějakou dobu po dokončení první verze RIS JMK došlo k podstatným změnám okolního prostředí, priorit České republiky i JMK v ekonomické oblasti a také k rozšíření možností pro získání externích zdrojů pro inovace, což bylo spojeno především se vstupem ČR do Evropské unie. Výsledkem toho bylo vytvoření aktualizované druhé verze RIS JMK, která byla uvedena v roce 2005.

V novém tisíciletí se začínají vytvářet silné vazby průmyslu na výsledky výzkumu z univerzit. Z univerzit dochází k aktivnímu přístupu k podpoře firem včetně spin-off.²² Objevují se další formy podpory, jako vstup do mezinárodních projektů, práce Regionální kontaktní organizace Jižní Morava, práce center transferu technologií a také výstavba inkubátorů při VUT a Masarykově univerzitě. Rovněž je zajištěno financování projektů rozvoje a podpory inovačních firem a to hlavně prostřednictvím Jihomoravského inovačního centra a Regionální rozvojové agentury Jihomoravského kraje. Dále roste význam spolupráce subjektů v kraji a jsou vytvořeny podmínky pro vznik malých a středních spin-off firem.

Konec platnosti stávající RIS, který nastal v roce 2008, je sám o sobě jistě dostatečným důvodem pro její aktualizaci. K tomu však přistupuje jako podstatný faktor rovněž zahájení nového plánovacího období strukturálních fondů 2007-2013, které podstatně mění možnosti financování konkrétních aktivit ze zdrojů EU a umožní realizaci významných rozvojových projektů v JMK, jejichž vznik v době zpracování RIS II nebylo možné předvídat. To vše vedlo ke zpracování již třetí verze RIS JMK, která bude platná na období 2009-2013.

---

²² **Spin-off firma** = firma, která využívá hmotného či nehmotného majetku jiného právního subjektu k zahájení svého podnikání (často zmiňovány jako nástroj pro využití výsledků V a V v praxi).

2.3 Výzkum a vývoj v JMK

Výzkum a vývoj jsou základním východiskem pro tvorbu inovací. Výzkum, vývoj a inovace a jejich aplikace v ekonomickém procesu představují společně s faktorem vzdělávání nejdůležitější dlouhodobý zdroj ekonomického rozvoje a prosperity země a jejích regionů.

Pokud bychom posuzovali konkurenceschopnost jednotlivých krajů ČR z pohledu podmínek pro rozvoj vědy, výzkumu a inovací, můžeme kraje rozdělit do několika základních skupin:²³

- 1) **Praha a Středočeský kraj** – tyto kraje mají v podmínkách České republiky dominantní postavení v oblasti vědy a výzkumu,
- 2) **Jihomoravský a Moravskoslezský kraj** – jedná se o kraje s nadprůměrnými podmínkami pro rozvoj vědy a výzkumu v České republice,
- 3) **Pardubický a Jihočeský kraj** - tyto kraje vykazují v podmínkách České republiky průměrné předpoklady pro rozvoj vědy a výzkumu,
- 4) **Ostatní kraje České republiky** – jedná se o kraje, které mají špatné až velmi špatné podmínky pro rozvoj vědy a výzkumu v rámci České republiky.

Je nutné ovšem podotknout, že v rámci krajů dochází ke koncentraci vědy a výzkumu do center, především do krajských měst. Ovšem v poslední době si vysoké školy, a to veřejné i soukromé, zřizují své pobočky i v menších, především okresních městech.

V oblasti výzkumu a vývoje je význačné postavení Brna. Rozvinutá výzkumně vývojová základna souvisí s širokou vzdělávací nabídkou a bohatou průmyslovou tradicí města. Počet vysokoškolských studentů v Jihomoravském kraji se pohybuje okolo 60 000. V kraji se nachází 11 vysokých škol, z toho 5 veřejných, a to jsou (v závorce je uveden počet studentů denního studia na jednotlivých univerzitách):²⁴

- Masarykova univerzita (41 000 studentů),
- Vysoké učení technické v Brně (23 000 studentů),

²³JIHOMORAVSKÝ KRAJ. Strategie rozvoje Jihomoravského kraje [on-line]. 2006. [cit. 2009-1-26]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?pubid=31936&TypeID=7&foldid=3772&foldtype=7>

²⁴BRNO – INFORMACE PRO INVESTORY. [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-26]. Dostupné z WWW: <http://www.brno.cz/index.php?nav01=112&nav02=1627&nav03=1633>

- Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně (12 000 studentů),
- Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (3 000 studentů),
- Janáčkova akademie múzických umění v Brně (700 studentů).

V celostátním měřítku jsou jihomoravské vysoké školy velmi dobře hodnoceny a v porovnání s ostatními českými vysokými školami jsou také velmi úspěšné, např. při získávání grantů.

2.3.1 Srovnání v rámci jednotlivých krajů ČR

Nejvyšší podíl zaměstnaných ve vědě a výzkumu je v Praze a Jihomoravském kraji. Není se co divit, když právě to jsou místa s vysokou koncentrací jednak vysokých škol a jejich studentů a absolventů, jednak tradičních i nových výzkumných a vývojových organizací. Hlavní město Praha, Středočeský a Jihomoravský kraj jsou místa, kam se stahují vysokoškoláci. V Praze je třetina všech vysokých škol v České republice a v Jihomoravském kraji, respektive v Brně pětina.²⁵

Tab. 2.1 Výdaje na výzkum a vývoj jako podíl na HDP v krajích ČR (% HDP)

kraj	2005	2007
Středočeský	2,76	2,76
Praha	2,22	2,70
Jihomoravský	1,55	1,58
Pardubický	1,35	1,36
Liberecký	1,12	1,09
Zlínský	1,14	1,03
Jihočeský	0,99	0,94
Olomoucký	0,95	0,92
Královéhradecký	0,82	0,79
Plzeňský	0,74	0,78
Moravskoslezský	0,73	0,77
Vysočina	0,57	0,36
Ústecký	0,30	0,30
Karlovarský	0,11	0,11
ČR	1,42	1,54

Zdroj: Český statistický úřad, 2008

²⁵ KLUSÁČEK, Karel; KUČERA, Zdeněk; PAZOUR, Michal a kol. Zelená kniha výzkumu, vývoje a inovací v České republice. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 100 s. ISBN 978-80-86429-89-2.

Největší relativní výdaje ze všech krajů připadají na Středočeský a zřejmě přispívají k tomu, že je tu třetí personálně nejsilnější vědecko-výzkumná základna, přestože tu vysoké školy nejsou. Středočeský kraj vydal v roce 2007 na vědu a výzkum 2,76 procenta svého regionálního hrubého domácího produktu. Praha, která v této disciplíně zaujímá druhé místo, vydala 2,70 procenta regionálního HDP a Jihomoravský kraj, který je třetí, 1,58 procenta regionálního HDP. Celkové vnitřní výdaje na výzkum a vývoj jsou silně koncentrovány do několika málo krajů. V Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji bylo v roce 2007 realizováno 72 % všech výdajů na VaV v ČR. O dva roky dříve činil tento podíl jen 69 %.²⁶

2.3.2 Podporované oblasti vědy a výzkumu

Jihomoravský kraj se vyznačuje silnou a rozvíjející se základnou vysokoškolských studentů a vědeckovýzkumných pracovníků. Jejich struktura je zaměřena především na biologické a technické obory. Na základě struktury vysokých škol, zkušeností z vědecké činnosti a průmyslové základny kraje byly vymezeny tyto oblasti, které budou podporovány Jihomoravským krajem:

- technologie a nanotechnologie,
- biotechnologie,
- přesné strojírenství,
- přístrojová technika pro vědu a zdravotnictví,
- energetické a ekologické inženýrství,
- a další obory navazující na rozvoj firem v technologickém parku a průmyslových zónách brněnské aglomerace.

2.4 Agentury na podporu inovací v JMK

Podpora inovací v Jihomoravském kraji je zajišťována především prostřednictvím specializovaných agentur. Na jejich založení se podílely hlavně Jihomoravský kraj, město Brno a některé brněnské univerzity. Agentury mezi sebou spolupracují na různých

---

²⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-17]. Dostupné z WWW: http://www2.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/vydaje_na_vyzkum_a_vyvoj_v_jihomoravskem_kraji_v_letech_2001_az_2007

projektech, které mají většinou společný cíl, a to přispět k rozvoji a konkurenceschopnosti kraje. Nejdůležitějšími agenturami jsou Jihomoravské inovační centrum a Regionální rozvojová agentura Jihomoravského kraje.

2.4.1 Jihomoravské inovační centrum

Jihomoravské inovační centrum (JIC) vzniklo v roce 2003 jako zájmové sdružení právnických osob. Jeho zakladateli jsou Jihomoravský kraj, statutární město Brno, Masarykova univerzita a Vysoké učení technické v Brně. V únoru 2005 se ke sdružení přidaly Mendelova zemědělská a lesnická univerzita a Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně.

Posláním JIC je vytvářet v Jihomoravském kraji prostředí pro firmy s inovativním potenciálem zaváděním nejlepších praktik v oblastech financování, spolupráce vysokých škol a komerční sféry, budování provozu vědecko-technických parků a inkubátorů a ochrany duševního vlastnictví. JIC podporuje vznik a rozvoj inovativních firem zprostředkováním finančních prostředků, poradenských služeb, kontaktů a obchodních příležitostí a prostor pro podnikání:

- *finance* – mikropůjčky, kontakty na business angels, privátní i institucionální investory, informace o možnostech využití dotačních programů ČR i EU,
- *poradenství* – založení a rozvoj firmy, technologické poradenství, marketingové poradenství, patentové a právní poradenství, vyhledávání vhodných dotačních programů, propagace – prezentace firmy na akcích JIC a u jeho partnerů, možnost spolupráce s partnery JIC,
- *kontakty* – pomoc při hledání dodavatelů a odběratelů, investorů, networking a brokering informací, partnerské firmy, kooperační burzy,
- *biotechnologie* – středoevropský biotechnologický portál, mezinárodní soutěž Best of Biotech, klastr biotechnologických firem,
- *prostory* – výhodný pronájem prostor v Technologickém inkubátoru VUT.

2.4.2 Regionální rozvojová agentura jižní Moravy

Regionální rozvojová agentura jižní Moravy (RRA JM) jako zájmové sdružení právnických osob zastupuje zájmy svých zakladatelů - Jihomoravského kraje, Sdružení obcí a měst jižní Moravy a Krajské hospodářské komory jižní Moravy. RRA JM funguje na neziskovém principu - získané prostředky jsou reinvestovány do dalších aktivit a projektů ve prospěch regionu.

RRA JM byla založena 10. září 1997 za účelem zabezpečení administrace programu PHARE CBC pro Fond malých projektů v rámci přeshraniční spolupráce v regionu jižní Morava – Dolní Rakousko. Postupně byly aktivity rozšířeny o asistenci zahraničním investorům v Jihomoravském kraji a v souvislosti s přípravou na vstup České republiky do Evropské unie byla činnost rozšířena o konzultace a přípravu projektů do předvstupních a strukturálních fondů se zaměřením na města a obce. RRA JM se aktivně zapojila do realizace Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje a rozvoje klastrových iniciativ.

2.4.3 Podnikatelské a inovační centrum – EC – BIC Brno

Podnikatelské a inovační centrum BIC Brno vzniklo v roce 1991 na základě projektu EU pod záštitou DG Regio. BIC Brno bylo ustaveno jako součást evropské sítě podnikatelských a inovačních center EBN (European Business and Innovation Centre Network), jejímž cílem je podpora inovací a jejich zavádění v praxi.

Hlavní činností BIC Brno je aktivní poradenství firmám, které se chtějí účastnit programů na spolupráci. Smyslem poskytovaných služeb je:

- úspora času managementu firem,
- snaha najít rychlé racionální řešení,
- spolupráce na řešení problémů firem formou konzultací,
- příprava rozhodování o dalším rozvoji firmy,
- účast v projektech včetně hledání partnerů pro spolupráci mezi firmami a výzkumem.

Jako poslání si Podnikatelské a inovační centrum stanovilo podporovat začínající podnikatele při tvorbě inovačních projektů, při startu firmy a při dalším rozvoji a poskytovat poradenské a marketingové služby. Snaží se docílit toho, aby aktivity firem naplňovaly úkoly z evropských i národních strategií a aby strategie z úrovně výzkumu pronikla do praxe konkrétních firem.

BIC Brno je organizátorem rozvoje inovačních firem a transferu technologií. Tvoří BIC FAMILY, která je spojením inovačních firem v regionu a je součástí rodiny evropských malých a středních inovačních firem.

2.4.4 Další agentury na podporu inovací v JMK

BIC innovation

BIC innovation je neziskové zájmové sdružení právnických osob, založené v roce 1999 BIC Brno s.r.o. a je složeno z inovačních firem, výzkumných institucí a škol s působností v krajích Jihomoravském, Zlínském, Olomouckém a Vysočina. Posláním BIC innovation je využití výzkumu BIC Brno k organizaci národní a mezinárodní spolupráce, a také soustředění výzkumného, vývojového a realizačního potenciálu BIC Brno na řešení konkrétních inovačních projektů.

First Innovation Park

First Innovation Park je poradenská firma specializovaná na podporu výzkumu, vývoje a inovačního podnikání v oblasti nových technologií (především v oblasti informačních a komunikačních technologií). Je také kontaktní organizací pro 6. a 7. rámcový program EU se zaměřením na internetové služby a digitální obsah, čímž pomáhá českým firmám získat financování pro svoje inovační projekty a komercializovat výsledky výzkumu z EU programů.

Regionální hospodářská komora Brno

Regionální hospodářská komora Brno slouží k podpoře podnikatelských aktivit, k prosazování a ochraně zájmů svých členů. Komora v rámci své působnosti poskytuje poradenské a konzultační služby v otázkách spojených s podnikatelskou činností, organizuje vzdělávací činnost, informační servis profesního vzdělávání a další služby.

Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu

Centrum vzniklo rozhodnutím zastupitelstva Jihomoravského kraje v roce 2005. Jeho cílem je podporovat mezinárodní mobilitu studentů, vytváření předpokladů pro internacionalizaci jihomoravských vysokých škol a regionální rozvojová spolupráce. Centrum poskytuje pro splnění svého účelu stipendia a podporuje spolupráci s partnery v zahraničí.

2.5 Vědeckotechnologické parky a inkubátory v JMK

V Jihomoravském kraji byl zřízen jeden z prvních technologických parků v České republice. Jednalo se o **Český technologický park v Brně**, jehož první budova byla dokončena v roce 1995. Dnes má celý komplex řadu moderních budov. Český technologický park je akciovou společností Technologický Park Brno jako společná investice města Brna a britské nadnárodní firmy P&O. Společnost spolupracuje s Vysokým učením technickým v Brně, které je také akcionářem společnosti. Park nabízí reprezentativní plochy pro výrobu, montáž, výzkum, technický vývoj a kanceláře k pronájmu nebo k prodeji. Nacházejí se zde např. společnosti Siemens, IBM, FEI, SGI, Vodafone, Honeywell Controls, Symbol Technologies a další.

Postupně však v Jihomoravském kraji vznikaly i podnikatelské inkubátory a dnes tak patří Jihomoravský kraj ke krajům s druhým největším počtem podnikatelských inkubátorů na svém území. Jedná se o 5 podnikatelských inkubátorů, všechny se však nachází v Brně. Brno jako centrum kraje se tím snaží podporovat především začínající podnikatele a to hlavně jejich inovativní nápady.

Technologický inkubátor VUT

Technologický inkubátor VUT byl otevřen v září 2003 v areálu Vysokého učení technického v Brně. Je spravován Jihomoravským inovačním centrem, poskytuje chráněné prostředí inovativním firmám. Koncentrují se zde firmy s inovačním potenciálem, které chtějí své myšlenky uplatnit na trhu. Začínající podnikatelé mohou využít nejen prostory za zvýhodněné nájemné a kancelářské služby, ale i poradenství ohledně financování, ochrany duševního vlastnictví, sestavení podnikatelského plánu apod.

Technologický inkubátor II

Byl dokončen v lednu 2008. Hlavním důvodem jeho výstavby byla nedostatečná

kapacita pro začínající podnikatele v Technologickém inkubátoru VUT. Investorem budovy je Jihomoravský kraj, provoz zabezpečuje Jihomoravské inovační centrum. Kromě prostor jsou firmám umístěným v inkubátoru poskytovány služby a poradenství s cílem pomoci při komercializaci perspektivních projektů a začínajících firem.

Y Soft Building

Y Soft building je budova v Českém Technologickém Parku Brno, která slouží pro technologické firmy. V těchto prostorách mohou být umístěny firmy se zajímavými projekty, které však nesplňují podmínky pro inkubování.

Biotechnologický inkubátor INBIT

Biotechnologický inkubátor INBIT, který spravuje Jihomoravské inovační centrum, poskytuje chráněné prostředí inovativním firmám. Firma žádající o vstup do inkubátoru musí splňovat základní předpoklady. Jedním ze zásadních kritérií pro umístění firmy v inkubátoru je skutečnost, že firma hodlá přinést na trh něco nového v oblasti biotechnologií. Její podnikatelský záměr musí mít v sobě inovační potenciál – novou technologii, patent, know-how apod. Inkubátor INBIT byl otevřen v říjnu 2008.

Microsoft Innovation Center

Microsoft inovační centrum podporuje nejen začínající ICT firmy s inovativním nápadem, ale i již zaběhlé renomované ICT firmy, které potřebují nastartovat svůj další rozvoj, chtějí sledovat nejnovější technologické trendy a být na ně připraveny. Vzniklo na základě spolupráce společnosti Microsoft a Jihomoravského inovačního centra.

Vědeckotechnický park Brno - Jih

Provoz Podnikatelského inkubátoru Brno – Jih byl zahájen v červnu 2007. Cílem založení Podnikatelského inkubátoru Brno – Jih je podpora vzniku nových firem (tzv.start-up) a vytvoření kvalitních a dostupných podmínek pro rozvoj podnikání s inovačním potenciálem.

2.6 Významné projekty v oblasti inovací

Na území Jihomoravského kraje byly a také jsou uskutečňovány projekty v oblasti inovací, které jsou v rámci České republiky jedinečné a nabývají celoevropského významu. Velmi důležitou roli ve většině projektů hraje Jihomoravské inovační centrum, na řadě

projektů se podílí také Masarykova univerzita a Vysoké učení technické v Brně.

2.6.1 Portály vytvořené Jihomoravským inovačním centrem

Portál INOVACE.CZ

Portál INOVACE.CZ je první český internetový portál komplexně pokrývající oblast inovací, inovačního podnikání a vynálezů v širokém smyslu. Portál centralizuje přístup ke všem informacím souvisejících s problematikou inovací v České republice. Jedná se o centrální českou platformu pro vzájemné kontaktování a komunikaci všech subjektů se vztahem k inovacím a inovačnímu podnikání. Rovněž představuje odborného průvodce v procesech inovačního podnikání. Aktivně navrhuje směr dalšího postupu a usnadňuje cestu k transferu technologií a komercializaci inovací.

Cílem portálu je vytvořit na internetu jedno centrální místo, které všem subjektům se zájmem o problematiku inovací bude účinně pomáhat a snadno získat potřebné informace, navázat důležité kontakty a realizovat své inovační záměry.

Portál je určen především profesionálům z různých oblastí, jako jsou vynálezci, inovační firmy, výrobci, akademici, výzkumné organizace, investoři, studenti, dodavatelé služeb, organizace státní správy a podpůrné organizace. Provozovatelem je Jihomoravské inovační centrum.

Gate 2 Biotech: vše o českých biotechnologiích na jednom místě

Gate 2 Biotech je portál, který spojuje biotechnologickou komunitu ve Střední Evropě. Byl vytvořen Jihomoravským inovačním centrem za podpory vládní agentury CzechInvest. Portál je první centrální internetovou adresou českých biotechnologií. Usnadňuje proces vyhledávání i komunikaci v rámci sektoru, a to jak mezi českými subjekty navzájem, tak i ve vztahu ke stávajícím či potenciálním zahraničním partnerům.

Návštěvníci na portálu najdou kompletní databázi českých biotechnologických firem rozdělenou podle jejich specializací, novinky z oboru, poptávku i nabídky spolupráce či pracovních pozic v sektoru, přehled probíhajících výzkumných projektů nebo souvisejících mezinárodních konferencí, veletrhů a dalších významných oborových událostí. Firmy podnikající v oboru tak mohou jednoduchým způsobem najít například výzkumná pracoviště nebo další partnery pro vyřešení technologických problémů, se kterými se potýkají. Praktický je i poměrně bohatý slovník biotechnologické terminologie,

který je přístupný zdarma, stejně jako všechny další složky webu. Tato není ovšem určena výhradně odborníkům, ale i širší veřejnosti. Zájemci zde mohou najít stanoviska specialistů k obecně diskutovaným tématům, jakými jsou například geneticky upravené potraviny, možnosti využití biotechnologií v domácnostech, při likvidaci odpadů a podobně.

2.6.2 Probíhající projekty podporované Jihomoravským inovačním centrem

Mezinárodní centrum klinického výzkumu (ICRC)

Projekt ICRC Brno je strategickým projektem vlády ČR v oblasti rozvoje aplikovaného výzkumu, vzdělávání, veřejné lékařské péče a znalostní ekonomiky. Jedná se o nově koncipované výzkumně vzdělávací centrum, jehož záměrem bylo reagovat na potřeby 21. století. ICRC Brno představuje multifunkční celek, jehož součástí je:

- vědecko-výzkumná základna nové generace,
- špičkové veřejné zdravotnické zařízení poskytující klinickou a léčebně-preventivní péči v oblasti kardiologie a kardiovaskulární a transplantační chirurgie na základě nejnovějších poznatků světové lékařské vědy,
- mezinárodní vzdělávací středisko,
- technologický park.

ICRC bude při svém otevření teprve třetím mezinárodním výzkumným střediskem. V provozu již jsou Mezinárodní kosmická stanice (ISS 2) a Evropské středisko pro jaderný výzkum (CERN). ICRC však bude první mezinárodní centrum v oblasti lékařského výzkumu a na území Evropské unie se zařadí mezi nejmodernější lékařská centra na diagnostiku a léčbu kardiovaskulárních onemocnění.

Centrum bude postaveno v areálu Fakultní nemocnice U sv. Anny. Vybudování centra vyjde na necelé 3 miliardy Kč. Dvě třetiny nákladů uhradí státní rozpočet, zbytek fakultní nemocnice z vlastních zdrojů. Předpokládané otevření centra by mělo být v roce 2010.

Středoevropský technologický institut (CEITEC)

CEITEC je projektem moderního centra excelentní vědy v Brně, který významně zvýší výzkumný a inovační potenciál ČR a zásadně ovlivní region NUTS II Jihovýchod

(Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina). V rámci tohoto institutu by mělo dojít k propojení vědy o živé přírodě a materiálové vědy. Základem projektu je vybudování a přístrojové vybavení centrálních laboratoří. V nich budou spolupracovat odborníci z různých oborů, což by mělo přinést zásadní pokrok při hledání způsobů léčby rakoviny, nových materiálů, zdokonalení bezdrátové komunikace apod. Výzkum bude koncentrován do 4 center, které se zaměřují na:

- biologický výzkum,
- biomedicínský výzkum,
- ochranu zdraví zvířat a lidí,
- vývoj pokročilých materiálů a technologií.

Na projektu se podílí brněnské univerzity, postupně se zapojuje několik desítek firem, které se budou podílet na vytváření a využívání výsledků výzkumu. Významná bude také spolupráce s největšími nemocnicemi v regionu. Rovněž se také počítá se spoluprací se špičkovými zahraničními pracovišti na jednotlivých projektech uvnitř CEITEC. Prostřednictvím CEITEC by se mohlo Brno stát městem se silnou inovační ekonomikou v konkurenceschopném regionu EU.

Centrum excellence CEITEC bude financováno ze strukturálních fondů EU prostřednictvím operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace, který řídí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Náklady na vybudování centra byly odhadnuty na 10 mld. korun, z toho 2,5 mld. na stavbu budov a 7,5 mld. na pořízení špičkového přístrojového vybavení. Plánovaný termín dokončení je v roce 2015.

2.6.3 Masarykova univerzita a její přínos pro inovace

Univerzitní kampus MU

Projekt Univerzitní kampus MU v Brně-Bohunicích se po dokončení stane moderní vzdělávací a výzkumně vývojovou základnou Masarykovy univerzity. Poskytne zázemí Lékařské fakultě, chemickým a biologickým oborům Přírodovědecké fakulty a Fakultě sportovních studií. Výuku i biomedicínský výzkum podpoří rovněž sousedství a propojení kampusu s Fakultní nemocnicí Brno, jednou z největších fakultních nemocnic v České republice. Počítá se rovněž s vazbou na podnikatelské aktivity vývojového a inovačního

charakteru v objektech, jejichž vybudování se předpokládá západně od UKB. Od roku 2005 je součástí Univerzitního kampusu MU výstavba Integrované laboratoře biomedicínských technologií (ILBIT).

Centrum pro transfer technologií Masarykovy univerzity (CTT MU)

Centrum pro transfer technologií Masarykovy univerzity představuje institucionální zázemí pro vnější uplatnění výsledků výzkumu a vývoje na Masarykově univerzitě. CTT spravuje duševní vlastnictví MU a spolupracuje s akademickými pracovníky a studenty při jeho identifikaci, ochraně a komerčním využití formou licencí, spin-off, konzultací, poskytování vzorků materiálů apod.

2.7 Srovnání inovačního potenciálu JMK s ostatními kraji ČR

V roce 2008 vydalo Technologické centrum Akademie věd ČR publikaci Analýza inovačního potenciálu krajů České republiky, jejímž cílem bylo analyzovat aktivity v oblasti výzkumu, vývoje a inovačního podnikání v krajích ČR. Souhrn aktivit v těchto oblastech představuje inovační potenciál regionů. Samotný inovační potenciál představuje souhrn pěti skupin ukazatelů:²⁷

- Hnací síly inovací – ukazatele popisující strukturální podmínky potřebné pro rozvoj inovačního potenciálu,
- tvorba znalostí – ukazatele zaměřené na oblast lidských zdrojů a aktivity ve výzkumu a vývoji,
- inovace a podnikání – ukazatele, které jsou zaměřeny na oblast tvorby inovací v MSP,
- aplikace – ukazatele představující strukturální výstupy inovačního potenciálu,
- duševní vlastnictví – ukazatele popisující vlastnictví exkluzivního know-how.

---

²⁷ POKORNÝ, Ondřej; KOSTIČ, Miroslav; ČADIL, Vladislav; VALENTA, Ondřej; HEBÁKOVÁ, Lenka; VORLÍČKOVÁ, Lenka. Analýza inovačního potenciálu krajů České republiky. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 137 s. ISBN 978-80-86429-90-8.

Tab. 2.2 Rozdělení krajů do kvalitativních kategorií podle inovačního potenciálu

kvalitativní kategorie	kraje
vysoce nadprůměrný	Praha
nadprůměrný	Jihomoravský, Královéhradecký
průměrný	Pardubický, Středočeský, Olomoucký, Jihočeský, Plzeňský, Moravskoslezský
podprůměrný	Zlínský, Liberecký, Ústecký
vysoce podprůměrný	Vysočina, Karlovarský

Zdroj: Analýza inovačního potenciálu krajů České republiky, 2008

Při srovnání inovačního potenciálu všech krajů lze považovat Prahu za jediný kraj z vysoce nadprůměrným inovačním potenciálem. Praha tak v rámci Česka zaujímá na základě schopností a předpokladů pro vytváření inovací zcela specifické postavení. V Praze se koncentruje odvětví s vysokou mírou přidané hodnoty, je zde řada vysokých škol, vysoká úroveň HDP regionu.

Nadprůměrnou kvalitu inovačního potenciálu vykazují Jihomoravský a Královéhradecký kraj. Kvalitativně druhým nejlepším krajem ČR z hlediska inovačního potenciálu je Jihomoravský kraj. V metropoli Brně se soustřeďuje technické vysoké školství, výzkumné instituce a průmysl zaměřený na high-tech odvětví. Královéhradecký kraj zaznamenal vysokou dynamiku růstu HDP, za což vděčí zejména automobilovému průmyslu.

Do skupiny regionů označované jako průměrné se řadí 6 krajů. Pardubický kraj má kvalitní a rozvinutou základnu zaměřenou na high-tech obory, MSP vykazují vysokou projektovou aktivitu a kraj také vynakládá nadprůměrné výdaje na výzkum a vývoj. Středočeský kraj je pracovně atraktivní, dynamika ekonomické výkonnosti kraje se zvyšuje a navíc je zde lokalizováno nejvíce průmyslových zón v ČR. Olomoucký kraj vykazuje poměrně vysoký růst HDP, díky přítomnosti univerzity v Olomouci je zde nadprůměrný počet vysokoškolských studentů. Jihočeský a Plzeňský kraj mají podobné možnosti rozvoje inovačního potenciálu. Silnou stránkou je blízkost německých a rakouských hranic, a také poměrně rozvinutá síť institucí inovační infrastruktury. Nejhorším regionem této skupiny je Moravskoslezský kraj. Trpí především nevyhovující hospodářskou strukturou, je zde málo podnikatelských subjektů specializovaných na high-tech průmysl a high-tech služby. Pozitivní je naopak poměrně velký objem přímých zahraničních investic v kraji a poměrně dobře rozvinutá inovační infrastruktura.

Podprůměrnými regiony jsou Zlínský, Liberecký a Ústecký kraj. Nevýhodou Zlínského kraje je jeho periferní poloha, což má za následek nízkou míru investiční aktivity. Pozitivem je naopak vysoký počet vysokoškolských studentů, vysoké výdaje na výzkum a vývoj a také vysoké aktivity MSP při získávání peněz z fondů EU. Ústecký kraj je postižen rozsáhlou restrukturalizací jeho hospodářské základny. Je zde nedostatečně rozvinuté vysoké školství a výzkum, nízká pracovní atraktivita, nízký podíl odvětví s vysokou přidanou hodnotou. Liberecký kraj se naopak dobře vypořádal s restrukturalizací, je zde poměrně silná univerzita technického typu.

Poslední skupinu tvoří kraje, které jsou označovány jako kraje vysoce podprůměrné. Jsou to kraje Vysočina a Karlovarský. Oba jsou kraje strukturálně slabé, je zde nízká koncentrační síla regionálních center, nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na pracovní síle, výrazný nedostatek institucí inovační infrastruktury, riziková pasivita MSP při získávání dotací ze Strukturálních fondů, nedostatečné výdaje na výzkum a vývoj.

2.8 Prostředky z EU na inovace v JMK

Jihomoravský kraj využívá na financování inovací mimo jiné i finanční prostředky z Evropské unie. V období 2004 – 2006 byla oblast inovací v ČR financovaná prostřednictvím Operačního programu Průmysl a Podnikání (OPPP).

Prostřednictvím OPPP žádaly firmy, vysoké školy a další subjekty ze zpracovatelského průmyslu o dotace na svůj rozvoj. Regionální kancelář agentury CzechInvest v Jihomoravském kraji registrovala celkem 369 žádostí o podporu, což dohromady představovalo sumu asi 3 mld. Kč. Ministerstvo průmyslu a obchodu však přiznalo dotace pouze 194 projektům se sumou přes 1 mld. Kč.²⁸ Nejčastějšími žadateli byly MSP do 150 zaměstnanců, oborově nejčastěji chemický, plastikářský, kovodělný, kovozpracující a strojírenský průmysl. Program Inovace byl nejvíce využíván v okrese Brno-město, kde sídlí většina firem, které mohly z tohoto programu žádat. Brno je univerzitní město, z toho důvodu se není čemu divit, když VUT hrálo často velkou roli ve vývoji inovativních projektů. Jihomoravský kraj byl absolutně nejlepší ze všech krajů ČR, pokud jde o počet podaných i schválených projektů v rámci OPPP.

---

²⁸ CZECHINVEST. OPPP skončil – podporu získalo v Jihomoravském kraji téměř 200 projektů. [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-28]. Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/data/files/tz-oppo-brno-314.doc>

Tab. 2.3 Počet podaných a podpořených projektů do OPPP podle krajů ČR

kraj	Počet podaných projektů	Počet podpořených projektů
Středočeský	287	147
Jihomoravský	369	194
Pardubický	214	135
Liberecký	94	54
Zlínský	240	133
Jihočeský	149	64
Olomoucký	181	88
Královéhradecký	165	94
Plzeňský	149	58
Moravskoslezský	248	124
Vysočina	153	78
Ústecký	121	50
Karlovarský	50	21
ČR	2420	1240

Zdroj: CzechInvest, 2007

V současném programovacím období 2007 – 2013 mohou být inovace v Jihomoravském kraji financovány prostřednictvím Operačního programu Podnikání a Inovace, Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace, Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a také prostřednictvím 7. rámcového programu a rámcového programu Konkurenceschopnost a inovace 2007 – 2013. Kolik prostředků bude jednotlivým subjektům v Jihomoravském kraji přiděleno, bude záležet na kvalitě a počtu jim předložených projektů.

2.9 Postavení regionu v EU z pohledu inovací

Od roku 2002 je inovační výkonnost v EU hodnocena i na regionální úrovni. Hodnocení se provádí prostřednictvím Evropského regionálního inovačního zpravodaje (European Regional Innovation Scoreboard - ERIS), který metodologicky vychází z Evropského inovačního zpravodaje (European Innovation Scoreboard - EIS) hodnotícího ekonomiky na národní úrovni. V důsledku horší dostupnosti dat na úrovni regionů však vychází ERIS z menšího počtu indikátorů.²⁹ V posledním šetření ERIS, které proběhlo v roce 2006, bylo použito 7 indikátorů:

²⁹ EUROPEAN TREND CHART ON INNOVATION. 2006 European Regional Innovation Scoreboard. [on-line]. 2006, no. 41 [cit. 2009-2-21]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/innovating_june06/doc/speeches/speech_lebail_en.pdf

- lidské zdroje ve výzkumu a vývoji,
- participace na celoživotním učení,
- veřejné výdaje na výzkum a vývoj,
- podnikové výdaje na výzkum a vývoj,
- zaměstnanost v technologicky náročných (high a medium-high) odvětvích zpracovatelského průmyslu,
- zaměstnanost v technologicky náročných (high-tech) odvětvích služeb,
- relativní počet patentů u EPO.

Srovnávání evropských regionů probíhá na úrovni NUTS II. V roce 2006 bylo srovnáváno 206 regionů. Jelikož je Jihomoravský kraj územní statistickou jednotkou NUTS III, byl při šetření reprezentován Regionem soudržnosti NUTS II Jihovýchod, který zahrnuje i Kraj Vysočina. Menším zemím EU odpovídá NUTS II celému území. Jedná se o Dánsko, Lucembursko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Kypr a Malta. Jednotlivé regiony jsou srovnávány na základě Souhrnného regionálního inovačního indexu (RRSII). Ten je sestavován na základě složité metodologie. Jeho hodnota se pohybuje v rozmezí 0 až 1. Nejlépe hodnocenými regiony (blíží se k 1) jsou skandinávské regiony, naopak nejvíce zaostávají regiony Řecka a Portugalska. Ve většině zemí jsou značné meziregionální rozdíly.

Velké meziregionální rozdíly se týkají také České republiky, kde dominuje metropolitní město Praha. Ostatní regiony ČR za ní značně zaostávají. Praha se s hodnotou RRSII 0,70 umístila v roce 2006 na 15. místě unijního žebříčku regionů. Až s dalekým odstupem se pohybují ostatní regiony ČR. Nejlepším z nich je Jihovýchod, který se s hodnotou 0,43 umístil na 100. místě, na 101. místě se stejnou hodnotou umístil region Střední Čechy. Ostatní regiony jsou již pod hodnotou 0,4. Nejhorším regionem ČR je v tomto ukazateli region Severozápad, který se s hodnotou 0,12 umístil na 198 místě. Jelikož 5 z 208 regionů NUTS II v EU nebylo hodnoceno, tak již jen 5 regionů EU je

v tomto ukazateli horší než region Severozápad.³⁰

Tab. 2.4 Srovnání regionů NUTS II v ČR podle RRSII v roce 2006

region NUTS II	RRSII	pořadí
Stockholm (SE)	0,90	1
Praha	0,70	15
Jihovýchod	0,43	100
Střední Čechy	0,43	101
Jihozápad	0,34	138
Severovýchod	0,34	139
Střední Morava	0,31	150
Moravskoslezsko	0,24	180
Severozápad	0,12	198
Notio Aigaio (GR)	0,01	203

Zdroj: European Regional Innovation Scoreboard, 2006

Autoři Regionální inovační strategie 3 se pokusili vyjádřit Souhrnný regionální inovační index pro územní jednotku NUTS III – Jihomoravský kraj. Byli si vědomi, že určitě není vypovídající, aby se srovnávaly ukazatele pro územní jednotky NUTS II a NUTS III dohromady. Na jejich obranu je ovšem nutné podotknout, že celá řada regionů NUTS II nebo i NUTS I je menší než Jihomoravský kraj. Dle jejich výpočtů se Jihomoravský kraj umístil s hodnotou souhrnného regionálního inovačního indexu 0,53 na 60 místě.³¹ Protože se region soudržnosti NUTS II Jihovýchod, jehož je Jihomoravský kraj součástí, umístil s hodnotou 0,43 až na 100 místě, je nutné podotknout, že Kraj Vysočina podstatně táhne Jihomoravský kraj v rámci regionu soudržnosti NUTS II Jihovýchod dolů v žebříčku všech NUTS II regionů EU. Proto je hodnota RRSII za Jihovýchod pro Jihomoravský kraj podstatně zkreslující.

Podpora inovací v Jihomoravském kraji patří k těm nejlepším v celé České republice. Kraj se snaží podporovat podniky a inovace všemožným způsobem. Základem všeho a takovou první podmínkou úspěšné podpory inovací v kraji je určitě zpracování již tří verzí regionální inovační strategie. Těm se bude věnovat třetí kapitola. V kraji se nachází několik jedinečných odvětví, jehož podniky mají neustálý zájem inovovat. Velký

³⁰ EUROPEAN TREND CHART ON INNOVATION. 2006 European Regional Innovation Scoreboard. [online]. 2006, no. 41 [cit. 2009-2-21]. Dostupné z WWW:

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/innovating_june06/doc/speeches/speech_lebail_en.pdf

³¹ Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3, 2009.

zájem podniků o inovace bych považoval za druhou významnou podmínku úspěšné podpory inovací. A třetím významným znakem úspěšné podpory inovací v kraji je krajské vedení, které zde v letech 2000 - 2008 považovalo inovace za prioritní pro ekonomický rozvoj kraje a věnovalo jim neustálou pozornost. Po nových krajských volbách, které se uskutečnily na podzim 2008, se teprve uvidí, zda nová krajská vláda bude v tomto trendu pokračovat.

3 Regionální inovační strategie

Regionální inovační strategie (RIS) jsou jedním ze systémových nástrojů jak podpořit tvorbu inovací. Podpora regionálních inovačních systémů je předpokladem růstu konkurenceschopnosti regionů a měla by být formalizována v regionálních inovačních strategiích. RIS je souborem opatření na řešení problémů, které jsou identifikovány na základě zevrubného průzkumu potřeb podnikatelské a vědeckovýzkumné sféry.

3.1 Počátky RIS v Jihomoravském kraji

Vláda České republiky vzala v úvahu Lisabonský proces, když přijala její priority v roce 2003. Národní inovační strategie byla přijata nařízením vlády v březnu 2004. Tímto rozhodnutím vláda vyslala signál, že inovace jsou jednou z jejich priorit. České regiony chtějí a musí zvýšit jejich konkurenceschopnost na národní i mezinárodní úrovni. Vývojové trendy směrem k regionálním inovačním strategiím začaly již pár let před tím.

Česká republika se skládá ze 14 regionů s vlastní regionální správou (úroveň NUTS III). Všechny regiony vypracovaly v roce 2001 „Program rozvoje územního obvodu kraje“ pro období 2001-2004, ve kterém vytyčily hlavní priority a opatření pro jejich rozvoj. V každém programu byl zdůrazňován význam podnikání a MSP pro budoucí rozvoj, avšak jen málo z nich připravilo speciální opatření pro inovace. V roce 2002 se začala situace měnit a byly rozvíjeny první regionální inovační strategie, a to většinou s účastí dalších evropských regionů. Regionální inovační strategie byla poprvé formulována v Jihomoravském kraji, a to v roce 2002.

Počátek tvorby Regionální inovační strategie v Jihomoravském kraji byl spjat s projektem Interprise, který byl zaměřen na podporu regionálních inovačních strategií. Partnery města Brna v projektu byly nizozemská provincie Limburg, německá spolková země Sasko-Anhaltsko a maďarské město Debrecen s regionem Hajdú-Bihar. Projekt byl zahájen v polovině roku 2000, což bylo období, kdy ještě nebyly ustanoveny kraje, proto zde region zastupovalo město Brno. Do přípravy RIS se Jihomoravský kraj zapojil až počátkem roku 2002. Regionální inovační strategie začala vznikat v době, kdy se podpoře inovací a inovačního podnikání nevěnovala dostatečná pozornost a s výjimkou Podnikatelského inovačního centra (BIC Brno) se jí žádný subjekt soustavně nevěnoval.

3.1.1 Fáze první verze RIS JMK

V první fázi byly provedeny průzkumy a analýzy, jejichž účelem bylo zjistit současný stav systému podpory inovací a inovačního podnikání v ČR, zejména však v Jihomoravském kraji. Nejprve se provedly srovnávací studie podpory SME a inovací v ČR a v zahraničí, poté se přešlo k terénnímu šetření potřeb v oblasti inovací a inovačního podnikání zaměřené na inovační podniky v regionu, instituce na podporu podnikání na celostátní i regionální úrovni, instituce výzkumu a vývoje a vysoké školy.

Ve druhé fázi se vyhodnotily získané informace a byla zpracována SWOT analýza. Účelem toho bylo vyhodnotit závažnost jednotlivých problémů a posoudit důležitost těchto problémových oblastí. Zpracování SWOT analýzy se účastnil široký okruh subjektů, asi 80 podniků a institucí.

Další fáze (návrhová fáze) byla zaměřena na navržení opatření, jejichž realizace by měla pomoci řešit aktuální problémy v oblasti podpory inovací v Jihomoravském kraji. Hlavní pozornost v této fázi byla věnována organizačním opatřením a vytvoření pružného a přehledného systému naplňování RIS JMK. Dne 17. 10. 2002 pak Řídící výbor RIS JMK návrh opatření schválil, přičemž zřízená pracovní skupina měla do konce roku 2002 podniknout kroky, aby mohla být navržená opatření od začátku roku 2003 realizována. Jednalo se o následující opatření:³²

1. *Organizační opatření – vytvoření Jihomoravského inovačního centra a systému řízení a monitoringu RIS JMK* – cílem bylo vytvoření profesionálního subjektu odpovědného za zřízení a provoz inkubátorů a technologických center v JMK a také vytvoření systému koordinace jednotlivých opatření RIS a systému monitoringu.
2. *Definice prioritních odvětví pro podporu inovací v JMK a iniciování tvorby klastrů + vytvoření soustavného monitoringu hospodářství JMK* – cílem tohoto opatření bylo vytipovat odvětví, která budou upřednostňována z hlediska podpory a zároveň u nich očekávat, že budou konkurenceschopné v mezinárodním měřítku. Výstupem tohoto opatření je také vybudování sítě spolupracujících firem (klastrů), kdy alespoň jeden bude funkční do začátku roku 2004.
3. *Snižování administrativních překážek pro podporu inovací* – smyslem bylo

---

³² REGIONÁLNÍ ROZVOJOVÁ AGENTURA JIŽNÍ MORAVY a DHV ČR. Regionální inovační strategie Jihomoravského regionu. 2002.

odstranění byrokratických překážek pro oblast VaV a inovací plynoucí ze špatného výkladu zákonů nebo z jejich nedokonalosti.

4. *Provazování místních výrobních a VaV kapacit se zahraničními investory v regionu* – účelem bylo posílení konkurenceschopnosti regionální ekonomiky tím, že se upevní vazby mezi zahraničními firmami v regionu a místními firmami a VaV kapacitami. Tím by došlo k pevnějšímu ukotvení zahraničních investic, což by vedlo k většímu multiplikačnímu efektu regionální ekonomiky.
5. *Informovanost o financování VaV, propojování VaV kapacit s podnikatelským sektorem* – toto opatření mělo zajistit firmám a vysokým školám včasnou a úplnou informovanost o možnostech financování výzkumu a vývoje z veřejných zdrojů, kvalitní poradenství při zpracovávání projektových žádostí a také podpořit firmy a VaV instituce, aby se spojily pro podávání společných projektů v rámci 6. Rámcového programu.
6. *Financování začínajících technologických podniků* – cílem bylo vytvoření finančních zdrojů určených primárně pro financování začínajících inovativních firem v JMK. Tento nástroj by přednostně financoval nebo úvěroval klienty podnikatelských inkubátorů.
7. *Vznik technologických inkubátorů* – smyslem bylo v centru regionu vytvořit technologické inkubátory, které budou pomáhat začínajícím podnikatelům v jejich rozjezdové fázi tím, že budou poskytovat poradenskou pomoc při zpracování business plánu a při zajišťování úvěru, výhodný nájem, společné vedení účetnictví, zapůjčování vybavení při podnikání a především technologické poradenství v oblasti duševního vlastnictví.
8. *Vznik odvětvových klastrů* – úlohou tohoto opatření je vybudovat v regionu špičková technologická centra pro vytipovaná perspektivní odvětví definovaná v opatření 2, která zajistí firmám z daných odvětví kvalitní odborný servis.

3.2 Druhá verze RIS Jihomoravského kraje

Od doby vzniku první verze RIS JMK došlo k zásadním změnám. Změnilo se okolní prostředí a také priority České republiky i Jihomoravského kraje v ekonomické oblasti. Vstupem České republiky do Evropské unie se také rozšířily možnosti pro získání externích finančních zdrojů pro inovace. Zároveň došlo také k dynamickému vývoji soukromých firem, vysokých škol i podpůrných organizací v JMK. To vše vedlo ke zřejmé potřebě aktualizovat strategii podpory inovací.

Vytvořením druhé verze RIS JMK bylo pověřeno Jihomoravské inovační centrum. Opatření RIS se stala hlavním programem jeho činnosti. Již na podzim roku 2004 se začaly podnikat kroky, které měly vést k redefinici první verze RIS. Při jejím zpracování se musely brát v úvahu dokumenty na vyšší úrovni než RIS JMK. Těmito nadřazenými strategiemi jsou strategie inovací Evropské unie označovaná jako Lisabonská strategie, dále Národní rozvojový plán, Národní inovační strategie, Národní inovační politika, Strategie podpory MSP, Strategie rozvoje hospodářství JMK a Program rozvoje kraje. Postupně byly provedeny analýzy, které se zabývaly především faktory, které ovlivňují inovační prostředí v JMK. Jednalo se o analýzy, které se týkaly:³³

- socioekonomické situace v JMK,
- přílivu přímých investic do regionu,
- institucí zapojených do podpory inovací,
- průmyslových oborů,
- potřeb komerčních firem,
- akademické sféry,
- porovnání inovačního prostředí v jednotlivých regionech ČR.

Z analýz, které byly provedeny před tvorbou Regionální inovační strategie JMK II, vyplynulo několik problémových okruhů, jež zpožďují nebo ohrožují rozvoj inovačního podnikání v JMK. Pro zlepšení situace v těchto problémových okruzích navrhla RIS JMK

---

³³ JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM. Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje. Verze II. [on-line]. 2005, no. 100 [cit. 2009-2-18]. Dostupné z WWW: <http://documents.jic.cz/ris-jmk-ii.pdf>

devět prioritních opatření:³⁴

1. *Finance pro malé a střední podnikání* – cílem opatření je zajistit financování inovativních firem v počátečním stádiu rozvoje. Jihomoravské inovační centrum (JIC) bylo pověřeno realizací tohoto opatření. Úkolem JIC bylo udělat monitoring potřeb firem, monitoring existujících podpor, vytvořit manuál pro nalezení nejvhodnějšího financování pro konkrétní firmu a vytvořit nástroje finanční podpory.
2. *Prostory pro MSP* – opatření, jehož úkolem je zajistit prostory jak pro nově vznikající firmy, tak pro firmy, které prošly inkubací. Především jde o stavbu inkubátorů a také o získání odpovídajících prostor pro rozvoj firem. Výstupem by měl být aktualizovaný seznam prostor. Odpovědnost za monitoring nabídek prostor, za vybudování a provoz inkubátorů nese Jihomoravský kraj.
3. *Ochrana duševního vlastnictví* – smyslem opatření je zajistit asistenci při ochraně duševního vlastnictví, a to od zrodu myšlenky až po její zobchodování. JIC bylo pověřeno odpovědností za vytvoření metodiky pro ohodnocení myšlenky, vytvoření manuálu pro zajištění procesu ochrany duševního vlastnictví, asistencí při komercializaci patentu a vytvoření podpůrných nástrojů.
4. *Propojování subjektů* – opatření zaměřené na propojení subjektů v kraji s cílem podpořit jejich spolupráci a vznik přidané hodnoty. Součástí je také podpoření investic do projektů a MSP v Jihomoravském kraji. Odpovědnost za opatření nese JIC. Byl pověřen sledováním vývoje průmyslových odvětví a produktů v nich poskytovaných, monitoringem projektů vhodných ke komercializaci, propojováním firem v JMK, monitoringem zájmů investorů o inovativní projekty, inicializací spolupráce projektů s komerčními partnery, rozvojem biotechnologického sektoru.
5. *Přenos know-how mezi vysokými školami a komerční sférou* – cílem je vytvoření fungujícího systému transferu technologií v JMK, podpoře aplikovaného výzkumu a vývoje. Odpovědností byly pověřeny JIC a vysoké školy. Mělo by dojít ke změně vztahu k podnikání v regionu, monitoringu projektů na VŠ, základní ochraně

---

³⁴ JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM. Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje. Verze II. [on-line]. 2005, no. 100 [cit. 2009-2-18]. Dostupné z WWW: <http://documents.jic.cz/ris-jmk-ii.pdf>

duševního vlastnictví, spolupráci a vytvoření standardního postupu při komercializaci projektu, spolupráci VaV na mezinárodní úrovni a školení odborníků pro transfer know-how.

6. *Poradenství* – smyslem je zajištění poradenství při zakládání a rozvoji inovativních firem. JIC bylo pověřeno nastavením pravidel pro spolupráci s externími firmami, monitoringem potřeb firem pro poradenství a také zajištěním poradenství v konkrétních oblastech podnikání.
7. *Implementace RIS* – cílem tohoto opatření je zajištění potřebné infrastruktury pro inovativní podnikání v JMK. Důraz je kladen na kvalitu managementu, rozvoj lidských zdrojů, dostatek finančních prostředků pro naplňování RIS, propojení RIS na programové dokumenty JMK a Statutárního města Brna a dalších podpůrných systémů potřebných pro implementaci.
8. *Monitoring RIS* – účelem opatření je monitorování implementace, vývoje a hodnocení výsledků RIS. V rámci tohoto opatření by mělo dojít k monitoringu nadřazených strategií, monitoringu implementace RIS a aktualizace RIS. Odpovědnost za to ponesou Jihomoravský kraj a Regionální rozvojová agentura Jihomoravského kraje. Předpokládaným výstupem opatření bude další aktualizovaná verze RIS JMK.
9. *Komunikace* – cílem je pravidelné poskytování kvalitních informací o výzkumu a vývoji v JMK, o podpoře inovací a o RIS, a to jak odborníkům, tak i veřejnosti. Odpovědnost ponesou společně JMK, JIC a RRAJM.

Uvedená prioritní opatření definují oblasti, ve kterých by mělo prostřednictvím těchto opatření dojít ke zlepšení situace v oblasti inovačního prostředí v Jihomoravském kraji a k urychlení jejího vývoje. Jednotlivá opatření jsou upřesněna prostřednictvím dalších podopatření, čímž je lépe definována daná oblast.

3.3 Třetí verze RIS Jihomoravského kraje

S koncem roku 2008 přichází také konec platnosti druhé verze RIS JMK. Představitelé Jihomoravského kraje se proto rozhodli, že pro období 2009 – 2013 bude zpracována nová aktuální verze Regionální inovační strategie, která bude již její třetí verzí. Druhým, neméně důležitým faktorem pro zpracování nové verze RIS, je nové programovací období strukturálních fondů 2007 – 2013, které podstatně mění možnosti financování konkrétních aktivit ze zdrojů EU a umožní realizaci významných rozvojových projektů v JMK, jejichž vznik v době zpracování RIS II nebylo možné předvídat. Rovněž také došlo ke změnám ve firemním prostředí, což bylo zapříčiněno vysokým hospodářským růstem.

Potřebu zpracování nové aktuální verze RIS JMK lze shrnout v několika bodech:³⁵

- V kraji je třeba vytvořit regionální platformu pro komunikaci a koordinaci aktivit,
- inovační potenciál a V a V základna budou posíleny zvýšenou absorpční kapacitou regionu,
- ustanovení trvalé řídicí skupiny schopné reagovat na změny potřeb regionu,
- pro lepší efektivitu vynakládaných prostředků je třeba průběžný monitoring RIS,
- pro lepší zacílení RIS je třeba provést kvalitní průzkum potřeb firem.

Vzhledem k těmto okolnostem muselo dojít ke změnám v metodice při zpracování a následné realizaci. Bylo stanoveno, že před samotným přijetím RIS JMK 3 se musí udělat kvalitní průzkum potřeb firem a průzkum vědecko-výzkumných kapacit, což by napomohlo zlepšení zacílení strategie.

Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3 je společným dílem Jihomoravského kraje, Statutárního města Brno, Jihomoravského inovačního centra, Jihomoravského centra pro mezinárodní mobilitu a Regionální rozvojové agentury jižní Moravy. Samotným zpracováním byl pověřen projektový tým složený ze zástupců Jihomoravského inovačního centra, Regionální rozvojové agentury jižní Moravy, Jihomoravského centra pro mezinárodní mobilitu a Centra transferu technologií

---

³⁵RIS 3 – REGIONÁLNÍ INOVAČNÍ STRATEGIE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-28]. Dostupné z WWW: <http://www.risjmk.cz/cile/>

Masarykovy univerzity. Řídící struktura RIS se skládá z těchto orgánů:

- řídicí výbor – zástupci JMK, SMB, univerzit, AV ČR
- koordinační výbor – zástupci JMK, SMB, univerzit, JIC, RRAJM, RHK Brno a další,
- pracovní skupiny,
- tajemník RIS – Petr Chládek (RRAJM)

Samotný metodický postup tvorby strategie se skládá ze tří základních fází:³⁶

1. zpracování SWOT analýzy – předcházela tomu srovnávací analýza regionální výkonnosti a analýza firemní sféry Jihomoravského kraje,
2. návrh strategie – stanovení cílů a aktivit,
3. návrh akčního plánu na léta 2009 – 2010 – realizace konkrétních projektů.

Při zahájení prací na třetí verzi RIS bylo formulováno poslání: *„Zvýšení konkurenceschopnosti Jihomoravského kraje prostřednictvím spolupráce vědecko-výzkumné sféry a firem a maximalizace přínosů vědecko-výzkumných projektů Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) a Středoevropského technologického institutu (CEITEC).“* Tato strategie zároveň povede k naplnění velmi ambiciózní vize: *„Jihomoravský kraj bude v roce 2013 nejvíce inovativní region v České republice a bude patřit mezi prvních 50 nejinnovativnějších regionů v Evropské unii.“*

3.3.1 Terénní průzkum firemní sféry

Samotnému zpracování RIS JMK předcházel terénní průzkum firem v Jihomoravském kraji. Průzkumu se zúčastnilo 185 firem z 6 oborů, které jsou pro Jihomoravský kraj klíčové. Jsou to strojírenství, elektrotechnika, informační technologie, life-sciences, environmentální technologie a speciální textilie. Jednotlivé obory by se daly charakterizovat tímto způsobem:

- strojírenství, elektrotechnika – obory tradiční, silně zastoupený význam pro region, z hlediska stupně vývoje obory prošly a dále prochází restrukturalizací,

---

³⁶ Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3, 2009.

- informační technologie a life-sciences (oblast farmacie, biotechnologií a medicínské techniky) – obory nové, nabývající na významu, z hlediska stupně vývoje se jedná o obory mladší, často v raných fázích vývoje,
- environmentální technologie a speciální textilie – obory specializované, navazující na znalosti v tradičních oborech, podle stupně vývoje sem patří jak firmy mladší (rostoucí), tak firmy starší (transformující se).

S jednotlivými firmami se konaly osobní pohovory. Ty se týkaly jednak předmětu podnikání dotazované společnosti, její tržní strategie, exportní orientace a pozice firmy v rámci hodnotového řetězce. Dále byly otázky směřovány na oblast cílů, kapacit a bariér výzkumu a vývoje, problémy spojené s řízením lidských zdrojů a v neposlední řadě mapovaly poptávku po konkrétních asistenčních nástrojích, které by daná firma mohla využít k udržitelnému rozvoji svých aktivit v Jihomoravském kraji. Z výsledků šetření, která byla firmami prováděna, vzešly pro jednotlivé oblasti následující požadavky firem:

Lidské zdroje – poptávka po rozvoji spolupráce vysokých škol a firem na obsahu a metodách výuky, poptávka po modernizaci středního technického vzdělávání s důrazem na kvalitu absolventů, specializovaná školení, horizontální mobilita, podpora vyhledávání špičkových odborníků v zahraničí, speciální kurzy o nejnovějším vývoji v sub-oboru, pomoc při budování vlastních školících středisek.

Finanční nástroje – mikropůjčky pro inkubované firmy, poptávka po inovačních voucherech (dotace na V a V a služby) a patentovém fondu, pořádání finančních fór.

Tvrdá infrastruktura – poptávka po podnikatelských inkubátorech v regionálních centrech kraje a po vědeckotechnologických parcích, zlepšení kontaktu inkubátorů s výzkumem a vývojem ve školských zařízeních, využití laboratoří ve školách, zajištění kvalitnější dopravy ze vzdálených míst v kraji.

Služby – podpora vertikálního klastrování, specializované poradenství pro efektivní patentování, aplikace existujících technologií a průnik na nové trhy, informování firem o možnostech podpory ze strukturálních fondů.

Průzkum firem ukázal, že vývoj ve firmách je velmi dynamický. Globalizace na firmy působí mnohem výrazněji, než tomu bylo před několika lety. V důsledku nových technologií mohou být vyřazena i celá odvětví ze světových hodnotových řetězců. Jiné

technologie naopak mohou pomoci násobně zvyšovat výkonnost. Za prioritní obory Jihomoravského kraje jsou považovány strojírenství, elektrotechnika a informační technologie. Z oblasti life-sciences jsou klíčové dílčí specializace na léčiva a laboratorní techniku. Z průzkumu rovněž vyplynul zájem řídících manažerů zapojit se do rozhodovacích a realizačních procesů RIS JMK 3.³⁷

3.3.2 SWOT analýza

Celkovým výstupem provedených analýz je SWOT analýza, která shrnuje veškeré poznatky získané během jednotlivých analýz. Je v ní popisováno prostředí v rámci triple-helix modelu, ve kterém spolupracuje vědecko-výzkumná sféra, firemní sféra a veřejná správa. SWOT analýza je klasicky rozdělena na silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Výsledky SWOT analýzy jsou shrnuty v následující tabulce:³⁸

Tab. 3.1 Silné a slabé stránky SWOT analýzy RIS JMK 3

<i>Silné stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> • konkurenceschopnost V a V týmů v některých oborech • růstový potenciál ekonomiky a úspěšné inovační firmy • dostatečné plochy pro investory • značná podpora inovací, V a V a lidských zdrojů v JMK • existující veřejná infrastruktura pro podporu konkurenceschopnosti regionu • podpůrné instituce v regionu v oblasti inovací • realizace již třetí verze regionální inovační strategie v regionu
<i>Slabé stránky</i>
<ul style="list-style-type: none"> • nedostatečně atraktivní klíčové vědní obory • nízký počet absolventů disponující potřebnými znalostmi • nevyužitý potenciál akademických pracovišť pro vědu • nízký počet lidí s kompetencemi pro založení a rozvoj inovativních firem • nízký počet globálně konkurenceschopných firem • stále nedostatečná infrastruktura pro podporu inovačního podnikání • nerozvinutý systém podpory transferu technologií • nedostatečné finanční nástroje na podporu inovací • náročná administrativa pro čerpání veřejných prostředků

Zdroj: Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3, 2009

³⁷ RIS JMK 3. Závěrečná zpráva z terénního průzkumu firem pro formulaci RIS JMK 3. [on-line]. 2008. [cit. 2009-2-28]. Dostupné z WWW: http://files.risjmk.webnode.cz/200000062-c6bc2c8afa/TPF_Ris3_zprava08_final.pdf

³⁸ Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3, 2009.

Tab. 3.2 Příležitosti a ohrožení SWOT analýzy RIS JMK 3

<i>Příležitosti</i>
<ul style="list-style-type: none">
• potenciální projekty na výstavbu vědeckovýzkumné infrastruktury v regionu
• využití privátních zdrojů na podporu V a V
• příliv lidských zdrojů ze zahraničí
• komunikace s veřejností
• spolupráce firem a akademických pracovišť a jejich zapojení do mezinárodních sítí
• potenciál existujících technologií a výrobků
• maximalizace prostředků ze strukturálních fondů
• zapojení města Brna do realizace RIS
• využití zkušeností s RIS v zahraničí, marketing RIS
<i>Ohrožení</i>
<ul style="list-style-type: none">
• zhoršené vztahy mezi univerzitami, osobní zájmy vědců
• přerušení realizace velkých projektů
• nezajištěná dlouhodobá udržitelnost projektů financovaných ze strukturálních fondů
• negativní dopady celosvětové hospodářské krize na klíčová odvětví kraje
• útlum politické podpory v oblasti inovací
• nešťastně nastavený systém čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů
• nedostatečný počet lidí pro realizaci nástrojů RIS

Zdroj: Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3, 2009

3.3.3 Opatření RIS JMK 3

Na základě analýz provedených jednotlivými pracovními skupinami a na základě terénního průzkumu firem byla navržena opatření strategie. Návrh opatření je strukturován do těchto čtyř prioritních funkčních os:³⁹

- transfer technologií,
- poradenství a služby,
- lidské zdroje,
- internacionalizace.

Navržená strategie je dále koncipována tak, aby reagovala na potřeby ve 4 prioritních tematických průmyslových odvětvích. Těmito prioritními odvětvími jsou

³⁹ Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3, 2009.

strojírenství, elektrotechnika, informační a komunikační technologie a life-sciences. Všechna navržená opatření jsou určována právě těmito 4 prioritními průmyslovými odvětvími. Všechny intervence budou prioritně směřovány subjektům, které se řadí do těchto 4 odvětví. Jednotlivé prioritní osy jsou dále rozděleny do strategických cílů a aktivit. Jednotlivé aktivity budou prováděny prostřednictvím konkrétních projektů, které tvoří Akční plán na léta 2009 – 2010.

Transfer technologií

Fungující regionální inovační systém je mimo jiné založen také na kooperaci vědeckovýzkumných institucí a firem v oblasti transferu technologií. V Jihomoravském kraji je transfer technologií zprostředkován centry pro transfer technologií a také Jihomoravským inovačním centrem. Regionální inovační strategie se snaží dosáhnout efektivnějšího transferu technologií prostřednictvím doplnění systému organizací a odborníků věnující se oblasti transferu technologií a také prostřednictvím finančních nástrojů na podporu spolupráce. Tato prioritní osa je dále rozdělena do dvou strategických cílů:

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nastavit a rozvíjet systém na podporu transferu technologií</i>
<p>Cíl má být dosažen vytvořením funkčního institucionálního rámce v oblasti transferu technologií. Pro dosažení tohoto cíle byl vymyšlen projekt TT point. Smyslem je vytvoření sítě institucí, organizačních složek a jednotlivců, kteří aktivně podporují transfer technologií.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Rozvíjet transfer technologií</i>
<p>K tomu by měla dopomoci podpora kontrahovaného výzkumu a také podpora prověřování komercializovatelnosti výstupů výzkumu a vývoje na V a V činnosti. Pro první aktivitu byl navržen projekt Inovační vouchery. Jedná se o finanční nástroj dotující menší společné projekty vysokých škol a firem, což by napomáhalo jejich vzájemné spolupráci. Pro druhou aktivitu je to projekt Fond pro ověření technologie. Jedná se opět o finanční nástroj. Tentokrát je však zaměřen dopracování a praktické ověření funkčnosti technologie, čímž by se stala zajímavou pro investory a vedlo by to k následnému prodeji licence.</p>

Poradenství a služby pro firmy

Jihomoravský kraj, stejně jako celá ČR, stále ještě čelí nevyzrálému podnikatelskému prostředí. Pořád existují psychologické, ale i infrastrukturní bariéry vstupu do inovačního podnikání založením nové firmy. Celá řada potenciálně úspěšných podnikatelských záměrů končí jen ve fázi jejího vyhodnocení. Jeho následná realizace již není. Typickou možností, jak těmto problémům čelit, je zřízení technologických inkubátorů. Ty nabízí jak prostory, tak také poradenství, přístup k financím, propojování subjektů. Díky nim jsou bariéry pro začínající firmy alespoň částečně eliminovány. Prostřednictvím předcházejících RIS JMK již byly vytvořeny v Brně dva úspěšné technologické inkubátory. Pro dosažení tohoto opatření byly stanoveny 3 strategické cíle:

<ul style="list-style-type: none">
• <i>Zajistit kvalitní podporu rozvoje začínajících inovačních firem</i>
To by mělo být dosaženo jednak zřízením nových tematicky zaměřených inkubátorů a vědeckotechnologických parků pro klíčová hospodářská odvětví JMK (inkubátor pro ICT průmysl a inkubátor pro kreativní průmysl), dále pak zřízením technologických inkubátorů ve vybraných městech JMK (inkubátory v Blansku a Břeclavi). Dalšími aktivitami pro naplnění tohoto cíle jsou rozvoj plně konkurenceschopných specializovaných rozvojových služeb pro začínající inovativní firmy, dále je to snižování závislosti systému podpory inovativních firem na dotacích.
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Zajistit finanční zdroje pro inovační projekty</i>
Jedná se o zřízení Fondu na podporu inovativního podnikání (Seed Fund) , další aktivitou je spolupráce s privátními investory a pořádání finančních fór. V neposlední řadě by měl být tento cíl naplněn také možností dluhového financování rozvoje inovativních firem. K tomu slouží dva další fondy: Fond mikropůjček (pro další rozvoj) a Patentový a licenční fond .
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Zajistit kvalitní a komplexní služby pro inovativní firmy v JMK sídlící mimo technologické inkubátory</i>
Tento cíl by měl být dosažen iniciací vzniku inovačních center v klíčových odvětvích v JMK . Od roku 2008 funguje v Brně Microsoft inovační centrum, které podporuje rozvoj lokální softwarové ekonomiky. Je třeba ovšem vytvořit i inovační centra pro další klíčová odvětví v JMK, kterými jsou strojírenství, elektrotechnika a life-sciences.

Lidské zdroje

Zásadním předpokladem pro tvorbu inovací je dostatek vysoce kvalifikovaných, kreativních lidských zdrojů. K tomu je také zapotřebí mít adekvátní infrastrukturu. Určitě není žádným tajemstvím, že dostatek kvalitních lidských zdrojů není. Regionální inovační strategie vymezila 7 cílů, které by vedly k odstranění daných nedostatků.

<ul style="list-style-type: none">
• <i>Popularizovat vědu a přírodovědné a technické obory</i>
Jako velmi efektivní se jeví vznik moderního vědecko-technologického muzea v Brně , dále snaha o získání pořadatelství EUROSCIENCE OPEN FORUM , kde se jednou za dva roky setkávají vědci, učitelé, média, politici, zástupci průmyslu a veřejnosti, aby si vyměnili své názory a poznatky. Další aktivitou pro tento cíl je zajištění dostatku informací o uplatnění a kariéře ve V a V v přírodovědných a technických oborech.
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Zvýšit kvalitu vzdělávání na středních a vysokých školách</i>
K tomu by mělo dopomoci zajistit kvalitní učitele na středních školách, podpora zvyšování kvality středních škol, rozvoj klíčových kompetencí studentů napříč celým vzdělávacím systémem, spolupráce škol a firem.
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Rozvíjet nadané studenty na středních a vysokých školách v JMK</i>
Tento cíl má být dosažen prostřednictvím vzdělávání a rozvoje talentované mládeže, vytvořením grantů pro talentované vysokoškolské studenty zapojených do vědeckých aktivit, doplňková stipendia pro talentované doktorandy.
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Zvýšit internacionalizaci vysokých škol JMK</i>
Cíle má být naplněno lákáním a podporou talentovaných zahraničních studentů při studiu na VŠ v JMK. Přilákání talentovaných lidí ze zahraničí je také spojeno s příchodem nového know-how a navázáním nových kontaktů pro firmy z JMK.
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Zajistit dostatek lidských zdrojů pro podporu inovativního podnikání</i>
Cílem je snižovat rizika, kterým by mohly začínající inovativní firmy čelit. Tomu by se mělo předejít vytvořením poradního sboru ředitelů technologických firem v JMK, vytvořením databáze zkušených manažerů a databáze poradců pro inovativní firmy, vzděláváním zaměstnanců inovativních firem. Pro tyto účely byl navržen projekt Inovační akademie, kde by se jednalo o školení pro firmy.

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zajistit kvalitní lidské zdroje pro výzkum a vývoj v JMK</i>
<p>Měla by být podporována mezinárodní mobilita ve V a V příchodem vědců ze zahraničí. Pro naplnění tohoto cíle byly navrženy 3 projekty. Prvním je projekt SoMoPro (South Moravian Programme for Distinguished Researches – Jihomoravský program pro špičkové vědce). Jeho podstatou je vytvoření grantového schématu, ze kterého budou placeni zahraniční vědci. Dalším projektem je Centrum mobility EURAXESS – Brno. Smyslem centra je zajištění servisu pro vědce a jejich rodiny. Třetí projekt v tomto cíli je zaměřen na byty pro zahraniční vědce. Poslední aktivita tohoto cíle je zaměřena na podporu horizontální mobility mezi VaV a firmami.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zvýšit absorpční kapacitu regionu pro realizaci VaV projektů</i>
<p>Absorpční kapacita by měla být navýšena vytvořením podpůrného týmu nevědeckých pracovníků pro realizaci VaV projektů.</p>

Internacionalizace

Vedle spolupráce domácích aktérů v oblasti inovací je třeba také podporovat napojení těchto regionálních aktérů do mezinárodních sítí. Blízkost Vídně a Bratislavy je dostatečným důvodem k tomu, aby byly další aktivity na posílení přeshraniční spolupráce podporovány. Průřezovou aktivitou tohoto cíle je podpora spolupráce subjektů z JMK s partnery v prostoru CENTROPE. Tento prostor zahrnuje ČR, Slovensko, Maďarsko a Rakousko. Tyto tři cíle by měly vést k naplnění opatření Internacionalizace:

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Posílit mezinárodní spolupráci ve výzkumu, vývoji a inovacích</i>
<p>Je zde snaha podporovat zapojení subjektů do 7. Rámcové programu. K tomu má dopomoci projekt Brokerage events s podporou zapojení projektů do FP7. Dalšími aktivitami tohoto cíle jsou organizace misí a studijních cest do hlavních světových center inovací a technologií v daném oboru, realizace profilových konferencí v prioritních odvětvích JMK.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zkvalitnit prostředí a služby pro kreativní cizince</i>
<p>K naplnění tohoto cíle by měly sloužit tyto aktivity: Vytvoření Mezinárodní střední školy, ve které by probíhala výuka v angličtině, projekt Mezinárodní dům, který by zajistil podpůrný asistenční servis pro zahraničního pracovníka. Aktivitou daného cíle je i udržování kvalitního životního prostředí v Brně, které je zatím na nedostačující úrovni.</p>

- ***Komunikovat Jihomoravský kraj jako centrum výzkumu, vývoje a inovací***

V souvislosti s realizací velkých infrastrukturních VaV projektů je třeba zajistit jejich udržitelnost tím, že budou atraktivní. Je třeba proto vytvořit detailní marketingový plán, který by prezentoval obory kraje, nástroje, výsledky a vize RIS.

Třetí verze RIS JMK má oproti předcházejícím verzím menší počet opatření a to konkrétně čtyři opatření. Tato opatření jsou však ještě dále specifikována na 15 strategických cílů. Tyto cíle by měly být naplněny aktivitami, pro které byly navrženy konkrétní projekty. Nejčastějšími typy projektů jsou konkrétní finanční nástroje (fondy), nové prostory pro podporu inovací, projekty podpory vzdělávání a projekty pro spolupráci se zahraničím.

3.3.4 Realizace RIS JMK 3

Samotné řízení implementace RIS bude probíhat v jednotlivých strukturách RIS. Již na začátku přípravy RIS byl vytvořen řídicí výbor, koordinační výbor, projektový tým a jednotlivé pracovní skupiny. Monitoring implementace bude dvouúrovňový. První úroveň bude projektová (mikroúroveň), kdy se bude jednat o průběžné sledování vytyčených indikátorů u jednotlivých projektů. Druhá úroveň je regionální (makroúroveň), kde budou jednou ročně sledovány indikátory podle metodiky European Innovation Scoreboard. Hodnocení dopadů bude dvoufázové, jednak to bude interim hodnocení v roce 2011, dále pak po ukončení realizace proběhne ex-post hodnocení v roce 2014, což by mělo dále ovlivnit tvorbu RIS JMK 4.

Realizace RIS JMK 3 bude naplňována prostřednictvím Akčního plánu RIS na léta 2009 – 2010. Akční plán je souborem projektů, které povedou k naplnění strategických cílů a zároveň odrážejí typové aktivity. V letech 2009 – 2010 by měla být zahájena většina projektů. Během toho období mohou být navrženy i další projekty. Jednotlivé projekty jsou popsány prostřednictvím projektových fiší. V nich je uveden cíl projektu, odůvodnění intervence, popis aktivit, cílové skupiny, harmonogram, financování a odpovědnost za realizaci. Samotný akční plán je rozdělen do 3 skupin podle finanční odpovědnosti:⁴⁰

- akční plán pro Jihomoravský kraj – projekty spolufinancuje Jihomoravský kraj (13 projektů),

⁴⁰ Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3 – Akční plán RIS na léta 2009 - 2010

- akční plán pro Statutární město Brno – projekty spolufinancuje Statutární město Brno (7 projektů),
- akční plán – ostatní – projekty jsou financovány stoprocentně z jiných zdrojů (8 projektů).

Zdroje finančních prostředků na jednotlivé projekty budou pocházet jednak ze strukturálních fondů (Operační program Podnikání a inovace, Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Operační program Výzkum a vývoj pro inovace), dále ze 7. rámcového programu, z prostředků Jihomoravského kraje a Statutárního města Brna, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Jihomoravského inovačního centra, regionální a oborových kontaktních organizací a z vlastních prostředků firem.

3.4 Výsledky realizace RIS v Jihomoravském kraji

Ačkoliv dodnes ještě nebyla zpracována žádná hodnotící zpráva prvních dvou verzí RIS, lze výsledky a výstupy registrovat i bez této hodnotící zprávy. Pokusil bych se zde o výčet těch nejvýznamnějších výstupů, jaké se podařilo prostřednictvím obou verzí RIS realizovat:

- zřízení Jihomoravského inovačního centra,
- vytvoření prvního biotechnologického klastru na jižní Moravě,
- zprovoznění Technologického inkubátoru VUT Brno,
- Fit4Finance – poradenství pro firmy, které mají zajímavý projekt a potřebují najít vhodné možnosti financování,
- Fond mikropůjček – úvěr na spolufinancování projektu až do výše 750 000 Kč,
- Patentový a licenční fond – určen pro lidi s novými nápady,
- výstavba Technologického inkubátoru 2 a Biotechnologického inkubátoru INBIT,
- portál biotechnologií Gate2Biotech,
- portál INOVACE.CZ,

- CEITEC cluster – bioinformatics – klastr v oblasti bioinformatiky,
- Water Treatment Alliance – klastr pro oblast čištění a úpravy vody,
- Centrum pro transfer technologií při Masarykově univerzitě,
- zakládání spin-off společností a obecně spolupráce průmyslu s univerzitou,
- finanční nástroje pro talentované studenty a lákání zahraničních studentů a vědců,
- celá řada manuálů, prezentací, postupů, konceptů, monitorovacích zpráv atd.

Od roku 2002, kdy byl zahájen projekt první verze Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje, se podařilo realizovat řadu projektů, které vedou k naplnění cílů jednotlivých opatření. Některé projekty ještě stále běží, některé naopak ještě nebyly ani zahájeny.

3.5 Srovnání RIS JMK

Tato kapitola je zaměřena jednak na srovnání jednotlivých verzí Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje mezi sebou navzájem, zároveň je zde také provedeno srovnání RIS JMK s ostatními Regionálními inovačními strategiemi krajů České republiky, které k její tvorbě přistoupily.

3.5.1 Srovnání jednotlivých verzí RIS JMK

Jelikož Jihomoravský kraj má již svou třetí verzi Regionální inovační strategie, pokusím se v této části analyzovat rozdíly a také společné rysy jednotlivých verzí RIS JMK. Samotným zpracováním první verze byla pověřena Regionální rozvojová agentura Jihomoravského kraje (RRAJM), druhou verzi již zpracovávalo Jihomoravské inovační centrum (JIC), které bylo zásadním výstupem první verze RIS. Třetí verze byla vytvořena za spolupráce JIC a RRAJM. Na tvorbě všech tří verzí se podílel jak Jihomoravský kraj, tak jeho metropole Statutární město Brno.

Tab. 3.3 Srovnání verzí Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje

	RIS JMK 1	RIS JMK 2	RIS JMK 3
období platnosti RIS	2002 - 2004	2005 - 2008	2009 - 2013
zpracovávající instituce	RRAJM	JIC	RRAJM, JIC
analýzy	Analýza nástrojů podpory inovací a MSP	Socioekonomická situace v JMK	Srovnávací analýza regionální výkonnosti
	Analýza potřeb v oblasti inovací v JMK	Příliv přímých investic v regionu	Analýza firemní sféry JMK
		Instituce zapojené do podpory inovací	
		Průmyslové obory	
		Potřeby komerčních firem	
		Akademická sféra	
počet firem v analýze	32	101	185
počet opatření	8	9	4
organizační struktura	Řídící výbor RIS	Širší pracovní skupina	Řídící výbor
	Rada JMK pro inovace		Koordinační výbor
	RIS Unit - Jednotka pro podporu inovací		Pracovní skupiny
	Pracovní skupiny		Tajemník RIS

Zdroj: Regionální inovační strategie JMK 1, 2, 3; vlastní zpracování

První verze vznikala v určitém kontextu doby i okolního prostředí. V té době se teprve ustanovovaly kraje jako samosprávy, hlavním partnerem se proto stalo město Brno. Práce na RIS započaly v podmínkách, kdy se podpoře inovací a inovačního podnikání nevěnovala taková pozornost. Naopak druhá verze začala vznikat v době, kdy už si lidé uvědomovali význam inovací a podnikání založeného na nich pro rozvoj celého regionu. V té době vstupovala ČR do EU, přičemž se zavázala, že bude naplňovat lisabonskou strategii, kde inovace hrají zásadní roli. Třetí verze naopak reflektuje jednak změny ve firemním prostředí způsobené vysokým hospodářským růstem a také nástup nového programovacího období EU 2007 – 2013, kdy se mění podmínky pro poskytování finančních prostředků ze strukturálních fondů.

Vlastnímu zpracování všech verzí RIS předcházely různé analýzy. První verze měla analýzu složenou ze dvou etap. Zatímco v první etapě došlo ke srovnání podpory MSP a inovací v ČR a v zahraničí, ve druhé etapě bylo provedeno terénní šetření potřeb v oblasti inovací a inovačního podnikání. Tento průzkum byl prováděn se dvěma skupinami respondentů (instituce - 45 a firmy - 32) a byl rozdělen do 6 segmentů podpůrných prostředků: finance, trh, ochrana duševního vlastnictví, technologický servis + podpůrná infrastruktura, odborné služby a materiální podpora, kultura podnikatelského prostředí. Ve druhé verzi RIS byla zpracována analýza socioekonomické situace v JMK, analýza domácích a zahraničních investorů, analýza průmyslových oborů se zaměřením na biotechnologie, analýza potřeb firem a inovačních aktivit v akademické sféře. Při analýze potřeb firem byl proveden průzkum potenciálu a potřeb inovativních firem na jižní Moravě. Průzkumu se zúčastnilo 101 inovativních firem. Analýzami třetí verze RIS byly srovnávací analýza regionální výkonnosti, analýza firemní sféry JMK a terénní průzkum firem v JMK. Průzkumu se zúčastnilo 185 firem rozdělených podle oborů do skupin: strojírenství, elektrotechnika, informační technologie, life-sciences, environmentální technologie a speciální textilie. Společným výstupem analýz u všech verzí RIS JMK byla zpracovaná SWOT analýza.

Další fází všech verzí RIS bylo navržení jednotlivých opatření vyplývajících z předcházejících analýz. V první verzi bylo navrženo 8 opatření. Byla zaměřena především na vytvoření JIC, definici prioritních odvětví pro podporu inovací, snižování administrativních překážek, spolupráci domácích institucí se zahraničními investory, propojování VaV s firmami, financování začínajících podniků, vznik technologických inkubátorů a odvětvových klastrů. Druhá verze měla již 9 opatření, která byla v něčem stejná, ale většinou se odlišovala. Stejně bylo např. financování MSP, prostory pro MSP v podobě dalších technologických inkubátorů a propojování subjektů. Novými opatřeními byly ochrana duševního vlastnictví, transfer technologií, poradenství, implementace a monitoring RIS, a také komunikace s odbornou i laickou veřejností. Třetí verze RIS má své opatření strukturované jen do 4 prioritních os. Transfer technologií a poradenství a služby pro MSP zůstávají stejné jako v předchozí verzi, novými opatřeními jsou naopak lidské zdroje a internacionalizace. Zatímco první verze měla definované jenom obecná opatření, druhá a třetí verze jsou dále strukturované na dílčí podopatření, druhá verze dále na nástroje a třetí verze na aktivity a konkrétní projekty. Novinkou třetí verze je Akční plán RIS na léta 2009 – 2010, který tvoří konkrétní projekty.

Řízení implementace RIS se také v jednotlivých verzích odlišuje. Orgány první verze byly Řídící výbor RIS, Rada JMK pro inovace a RIS Unit – Jednotka pro podporu inovací, která byla výkonnou jednotkou RIS. Na nejnižší úrovni pak byly pracovní skupiny pro jednotlivá opatření. Druhá verze byla přidělena JIC ke zpracování, hovoří se v ní pouze o širší Pracovní skupině RIS, která definovala misi, vizi a problémové oblasti. Třetí verze má již propracovanou implementační strukturu. Nejvyššími orgány jsou řídící a koordinační výbor, výkonnými složkami je 5 pracovních skupin a koordinátorem všech prací a orgánů je tajemník RIS.

3.5.2 Srovnání RIS JMK s ostatními RIS v ČR

Regionální podpora inovací v České republice je teprve v začátcích. Ovšem je třeba poznamenat, že stav podpory inovací v jednotlivých regionech se liší. Většina regionů ČR používá jako základní nástroj podpory inovací regionální inovační strategii. RIS jednotlivých krajů však byly zpracovány v různých obdobích, na základě odlišných metodik a každá prošla specifickým vývojem.

Tab. 3.4 Regionální inovační strategie v krajích ČR

kraj	Regionální inovační strategie - název	Dokončení projektu RIS
Jihočeský	RIS Jihočeského kraje	2004
Jihomoravský	RIS Jihomoravského kraje	2002
Karlovarský	RIS severozápadních Čech - RIS Karlovarského kraje	2004
Královéhradecký	RIS Královéhradeckého kraje	2009
Liberecký	RIS Libereckého kraje	2008
Moravskoslezský	RIS Moravskoslezského kraje	2003
Olomoucký		
Pardubický	RIS Pardubického kraje	2006
Plzeňský	BRIS - RIS regionu Plzeň	2004
Praha	BRIS - RIS regionu Praha	2004
Středočeský		
Ústecký	RIS severozápadních Čech - RIS Ústeckého kraje	2004
Vysočina		
Zlínský	RIS Zlínského kraje	2007

Zdroj: Regionální inovační strategie krajů ČR, vlastní zpracování

Již v roce 2002 dokončil Jihomoravský kraj svoji první verzi Regionální inovační strategie. Ostatní kraje ČR se takovou zprávou ještě chlubit nemohly. Jihomoravský kraj byl tak prvním krajem v ČR, který měl regionální inovační strategii.

V roce 2003 představil svoji *RIS Moravskoslezský kraj*. Na zpracování se podílel kolektiv autorů z oblasti veřejné, vzdělávací a soukromé sféry. Cílem RIS je vytvořit v Moravskoslezském kraji příznivé podmínky pro vznik efektivně fungujícího regionálního trhu s inovacemi. Nedostatkem RIS je neurčení zodpovědnosti za plnění jednotlivých doporučení a také neustanovení koordinačního orgánu. Opatření RIS MSK byla organizační, informační, marketingová, personální, finanční a vybudování regionálního trhu s inovacemi. Dnes je již RIS MSK příliš zastaralá, byla by potřeba její aktualizace.

V roce 2004 bylo již vytvořeno více regionálních inovačních strategií. *Bohemian Regional Innovation Strategy* byl projekt, jehož cílem bylo navrzení a implementace inovační strategie pro region *Praha a Plzeňský kraj*. Obě části projektu (pražská a plzeňská) probíhaly do značné míry samostatně. Výsledkem bylo navrzení regionální inovační strategie, jejímž úkolem bylo vytvoření příznivých podmínek pro rozvoj podnikání, navrzení systému služeb a nástrojů na podporu rozvoje inovací v regionu. Projekt byl podporován Evropskou komisí z prostředků 5. rámcového programu pro výzkum a technický vývoj - Inovace a malé a střední podnikání. Výslednými dokumenty tak byly Regionální inovační strategie pro Prahu a Regionální inovační strategie regionu Plzeň.

Kromě BRIS byla v roce 2004 dokončena také *RIS Severozápadních Čech*. RIS byla zpracována s podporou 5. Rámcového programu pro výzkum a technologický rozvoj EU pod označením RITTS INBO. Zkratka RITTS znamená regionální strategie inovace a transferu technologií, INBO označuje Inovace pro severozápadní Čechy a Opolské vojvodství (Polsko). Záměrem programu je naplňování strategického cíle EU, který se týká hospodářského rozvoje regionů intenzivním využíváním invencí a inovací na jednotném evropském trhu. Je tvořena v ČR dvěma strategiemi: *RIS Ústeckého kraje* a *RIS Karlovarského kraje*.

Poslední RIS zpracovanou v roce 2004 byla *RIS Jihočeského kraje*, která byla její první verzí. Pro období 2007 – 2015 byla zpracována aktualizovaná verze RIS Jihočeského kraje. Zpracovatelem byla Jihočeská agentura pro podporu inovačního podnikání o.p.s. ve

spolupráci s Regionální rozvojovou agenturou jižní Čechy. Hlavním cílem formulace RIS Jihočeského kraje je zvyšovat, optimalizovat a posilovat výzkumný, vývojový a inovační potenciál subjektů působících v Jihočeském kraji s ohledem na výchozí podmínky a se zvýšenou pozorností na konkurenční výhody regionu, a tak přispět k jejich stabilizaci a růstu resp. celkovému rozvoji regionu.

Rok 2006 byl rokem dokončení *RIS Pardubického kraje*. Zpracovatelem projektu RIS byla Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje. Cílem dokumentu je podpora inovačního procesu v kraji, rozvíjení inovační infrastruktury, podpora MSP, rozvoj informačních sítí a rozvoj vzdělávání v souladu s požadavky trhu práce. Zpracovatelský tým vycházel při zpracování dokumentu z odborné literatury o inovacích, ze strategií nadřazených RIS Pardubického kraje a z již zpracovaných RIS v ČR. Strategie je zpracována jako střednědobý dokument do roku 2013. Udává směr, jakým by se měl rozvoj inovací v Pardubickém kraji ubírat. Jde o otevřený dokument, který by se měl, vzhledem k rychlým změnám v hospodářském i společenském prostředí pravidelně aktualizovat.

Na jaře roku 2004 byla vyhlášena výzva pro předkládání projektů na tvorbu regionálních inovačních strategií s nabídkou financování těchto projektů z 6. rámcového programu pro vědu a výzkum EU. Zlínský kraj zareagoval na tuto výzvu a stal se jedním z 33 úspěšných žadatelů. Po ukončení vyjednávání s Evropskou komisí o finální podobě projektu začal v červnu 2005 svoji první regionální inovační strategii tvořit. Finální verze *RIS Zlínského kraje* byly hotová na konci listopadu 2007. Zlínský kraj je koordinátorem projektu, také plní roli nositele regionální inovační strategie a garanta jejího naplnění v budoucím období. Pro aktivity podporující inovační podnikání zřídil Zlínský kraj společně s Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně Technologické inovační centrum, které je do přípravy strategie také zapojeno a v realizaci této strategie bude hrát významnou roli. Na tvorbě RIS se rovněž podíleli zahraniční partneři, kteří přinesli zkušenosti v oblasti podpory inovací. Proces tvorby regionální inovační strategie ve Zlínském kraji sleduje metodiku Evropské komise, v rámci které jsou identifikovány 3 fáze, kterými postupně Zlínský kraj prochází až k vytvoření dokumentu regionální inovační strategie a zajištění implementace tohoto dokumentu v budoucnu. RIS je navržena a určena k podpoře inovačního podnikání v letech 2008-2013. Z aktualizací RIS se počítá v období 3-4 let.

Příprava zahájení projektu *RIS Libereckého kraje* začala na konci roku 2006, kdy byly ustanoveny pracovní skupiny Inovace 8 a NI 8 (Nisainvest), které na svých schůzkách začaly proces vytváření RIS. Na konci roku 2007 byl vytvořen návrh RIS a po otevřeném projednání byl v únoru 2008 schválen RIS 1. Během 6-9 měsíců vypracovávaly odborné skupiny své návrhy a na konci roku 2008 by tak měl být schválen dokument RIS 2, ze kterého budou vycházet sítě a pilotní projekty. Cílem není zpracovat samotnou RIS, ale zvýšit kontakty a spolupráci subjektů v Libereckém kraji, zlepšit prostředí a podmínky pro vznik a šíření inovací, podporovat inovační firmy. Mělo by to vést ke zvýšení konkurenceschopnosti a inovační potenciálu libereckého regionu.

V listopadu 2007 byl zahájen proces tvorby *Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje*. Strategie se stane koncepčním materiálem, na základě kterého bude možné skutečně ovlivnit prostředí pro rozvoj inovací v kraji. Hlavním zajišťujícím a koordinujícím subjektem v procesu tvorby strategie je Rada pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje. Dále se na procesu tvorby podílí pracovní skupiny, složené ze zástupců různých oblastí inovačního prostředí. Regionální inovační strategie je tvořena v souladu s metodickou příručkou vydanou sekretariátem IRE. RIS KHK by měla být vytvořena v průběhu roku 2008 a v návaznosti na ní by měl být zformulován akční plán. V současné době však RIS ještě není hotová. Její dokončení by mělo být v průběhu roku 2009.

V současné době má již v ČR řada krajů Regionální inovační strategii zpracovanou. Mezi tyto kraje patří kraj Jihomoravský, Moravskoslezský, Jihočeský, Zlínský, Pardubický, Karlovarský, Liberecký, Ústecký, Plzeňský a Hlavní město Praha. Během roku 2009 by se k těmto krajům měl zařadit i kraj Královéhradecký. Mezi kraje, které ještě nezačaly s projektem RIS patří kraj Středočeský, Olomoucký a Vysočina. RIS jsou velmi úzce zaměřeny zejména na oblast výzkumných a vývojových aktivit a transfer technologií. V síti IRE jsou z českých regionů zastoupeny kraje Praha, Plzeňský kraj, Zlínský kraj a region severních a severozápadních Čech, který slučuje Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj.

Závěr

Diplomová práce je zaměřena na oblast podpory inovací v Jihomoravském kraji. Speciální pozornost je zde věnována Regionální inovační strategii Jihomoravského kraje, která je nejdůležitějším nástrojem podpory inovací v regionu. Hlavními podklady této práce byly především jednotlivé verze jihomoravské regionální inovační strategie, důležité informace byly také k dispozici na jedinečném portálu o inovacích INOVACE.CZ a na internetových stránkách Jihomoravského inovačního centra. Především prostřednictvím těchto informací a zdrojů se mi podařilo dosáhnout stanovených cílů.

Cílem této diplomové práce bylo vymezit, analyzovat a zhodnotit přístup Jihomoravského kraje k podpoře inovací v regionu. Stěžejní částí práce bylo představení všech tří verzí Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje a jejich vzájemné srovnání. V závěru práce pak ještě byla provedena srovnávací analýza regionálních inovačních strategií krajů České republiky.

Pro rozvoj Jihomoravského kraje hraje úloha inovací velmi podstatnou roli. Kraj si to uvědomuje, a proto podpoře inovací přikládá značnou váhu. Jihomoravský kraj stejně jako ostatní kraje ČR jsou velmi mladými územně samosprávnými celky. Ovšem již od počátku svého vzniku Jihomoravský kraj věnoval inovacím svou pozornost, což v té době řada krajů vůbec neučinila. Díky své progresivní inovační politice získal Jihomoravský kraj výsadní postavení v oblasti inovací v celé České republice. Jeho metropole město Brno se stalo velmi atraktivním a dynamicky se rozvíjícím centrem inovací.

Nezbytnou podmínkou pro realizaci inovací je podpora výzkumu a vývoje. Jihomoravský kraj se sice nemůže v oblasti výzkumu a vývoje rovnat s Prahou, která má v tomto dominantní postavení, ovšem lze ho považovat za kraj s nadprůměrnými podmínkami pro rozvoj vědy a výzkumu. V Brně se nachází 11 vysokých škol, z toho je 5 veřejných. Navíc se v poslední době také objevuje trend, kdy si univerzity zřizují své pobočky v menších okresních městech. Pokud bych porovnal kraje ČR podle výdajů na výzkum a vývoj, řadil by se Jihomoravský kraj na třetí místo s hodnotou výdajů na VaV ve výši 1,5% regionálního HDP. Vedoucím krajem je v tomto ukazateli Středočeský kraj s hodnotou 2,76% regionálního hrubého domácího produktu. Podporovanými oblastmi výzkumu a vývoje je především oblast biotechnologií, ICT, strojírenství, elektrotechniky a speciálních textilií. Jedná se o oblasti, které jsou pro Jihomoravský kraj klíčové.

Jihomoravský kraj je krajem s poměrně velkým počtem institucí podporující inovace. Jedinečnou institucí v celé České republice je Jihomoravské inovační centrum, které bylo nejdůležitějším výstupem první verze regionální inovační strategie. V kraji jsou i další instituce se zaměřením na podporu inovací jako je Podnikatelské a inovační centrum Brno, Regionální rozvojová agentura jižní Moravy a další. Kraj se může rovněž pyšnit velkým počtem vědeckotechnologických parků a inkubátorů. První inkubátory tu vznikaly již v polovině 90. let minulého století. Postupem času byly zřízeny další moderní technologické inkubátory, které jsou na špičkové úrovni, zaměstnávají nejlepší vědecké pracovníky, a tím usilují o zvýšení regionální konkurenceschopnosti a přilákání nových domácích i zahraničních investorů. Brno se tak díky výstavbě technologických parků a zejména biotechnologického kampusu v Brně-Bohunicích dostalo v oblasti inovací mezi špičku nejrychleji se rozvíjejících měst v Evropě. Další chloubou Jihomoravského kraje je unikátní portál INOVACE.CZ, který je zaměřen primárně na podporu inovací v kraji. V současné době probíhají také dva velmi významné projekty podporované Jihomoravským inovačním centrem a to vybudování Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) a Středoevropského technologického institutu (CEITEC).

Při srovnání krajů z hlediska inovačního potenciálu se řadí Jihomoravský kraj mezi kraje s nadprůměrným inovačním potenciálem. Lepší je v tomto ohledu již jen Praha, která je krajem s vysoce nadprůměrným inovačním potenciálem. V EU se provádí hodnocení inovační výkonnosti regionů prostřednictvím Evropského regionálního inovačního zpravodaje. Ten jako srovnávací ukazatel používá Souhrnný regionální inovační index a srovnává územní jednotky NUTS II. Jihomoravský kraj se jako součást regionu soudržnosti Jihovýchod umístil v hodnocení regionů na 100. místě z celkového počtu 206 regionů. Ovšem pokud by byl hodnocen sám bez Kraje Vysočina, byl by tak na 60. místě. Nejlepšími regiony jsou v tomto ohledu regiony Švédska a Německa.

Nejdůležitějším nástrojem podpory inovací obecně i v Jihomoravském kraji je regionální inovační strategie. Ze všech krajů ČR Jihomoravský kraj měl RIS jako první, a to již v roce 2002. Kraj považuje RIS za velmi důležitý nástroj, proto provádí pravidelné aktualizace, aby se RIS přizpůsobila dané situaci. Pro období 2009 – 2013 je zpracovaná již její třetí verze. Tímto počtem verzí RIS se nemůže pochlubit žádný z krajů ČR. Některé kraje nemají ještě RIS ani zpracovanou. Jedná se o Olomoucký kraj, Středočeský kraj a Kraj Vysočina.

Při srovnání jednotlivých verzí RIS je patrné, že každou verzí se RIS JMK zdokonaluje. Co je však nutné podotknout, každá verze vznikala ve svém specifickém období a potýkala se svými problémy. První verze RIS vznikala jako součást projektu Interprise, který byl zaměřen na podporu inovací, kdežto další dvě verze již vznikaly jako samostatné projekty. Hlavním výstupem první verze RIS bylo zřízení Jihomoravského inovačního centra, ve zbylých dvou verzích RIS bylo JIC pověřeno jejich zpracováním a následnou realizací opatření. Pokud bychom srovnali analýzy jednotlivých verzí RIS, dochází každou další verzí RIS k navyšování počtu zúčastněných subjektů i ke zvyšování kvality vlastního šetření. Počet opatření třetí verze RIS se výrazně snížil oproti předcházejícím verzím. Zatímco dřívější opatření byla zaměřena na finanční podporu, výstavbu infrastruktury, budování výzkumných center, dnes jsou opatření zaměřena spíše na poradenství, transfer technologií a lidské zdroje. Co se týče organizačního zajištění implementace RIS, s příchodem nových verzí je organizační struktura propracovanější. Novinkou třetí verze je Akční plán RIS na léta 2009 – 2010, který tvoří konkrétní projekty.

Jihomoravský kraj má výsadní postavení v ČR v oblasti inovací. Výhodou Jihomoravského kraje je jeho geografická poloha vzhledem k rakouským regionům. Kraj by se měl proto ve své budoucnosti orientovat na svého jižního souseda, protože rakouské regiony patří vůbec k těm nejvyspělejším z hlediska podpory inovací. Brno jakožto jihomoravská metropole by mělo úzce spolupracovat s Vídní. To by mohlo zaručit zvýšení atraktivity pro další podnikatele, a to nejen ze Střední Evropy. Určitě by kraj neměl polevit ve své podpoře inovací, ba naopak by ji měl ještě zvýšit. To bude ovšem také záležet na postoji nové krajské vlády, která se dostala k moci na konci loňského roku. Zatím je téměř veškerá podpora inovací, výzkumu a vývoje soustředěna v metropoli Brno. V budoucnu by určitě bylo vhodné se zaměřit i na další oblasti a města kraje. Například by se mohly zřizovat technologické inkubátory v menších okresních městech. Do budoucna již můžeme jenom doufat, že kraj v podpoře inovací nepoleví a naplní tak svou vizi, že: *„Jihomoravský kraj bude v roce 2013 nejvíce inovativní region v České republice a bude patřit mezi prvních 50 nejinovativnějších regionů v Evropské unii.“*

Seznam použité literatury

Knihy

1. EDQUIST, Charles a McKELVEY, Maureen. Systems of Innovation, Growth and Employment. Cheltenham: Edward Edgar Publishing, 2000. ISBN 1-84064-743-4. Citováno v (Skokan, 2004).
2. KADERÁBKOVÁ, Anna a kol. Ročenka konkurenceschopnosti České republiky 2006 - 2007. Praha: Linde nakladatelství s.r.o., 2007. 557 s. ISBN 80-86131-64-5.
3. KLUSÁČEK, Karel; KUČERA, Zdeněk; PAZOUR, Michal a kol. Zelená kniha výzkumu, vývoje a inovací v České republice. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 100 s. ISBN 978-80-86429-89-2.
4. LANDABASO, Mikel. Cluster in Less Favoured Regions: policy options in planning and implementation. Unpublished Paper, EU Commision, DG Regio B3, Brussels, 2002. Citováno v (Šanc, 2007).
5. MAIER, Gunther a TÖDLING, Franz. Regionálna a urbanistická ekonomika 2. Regionální rozvoj a regionální politika. Bratislava: Elita, 1998. ISBN 80-8044-049-2 Citováno v (Skokan, 2004).
6. MITRA, Jay a FORMICA, Piero. Innovation and Economic Development: University-Enterprise Partnerships in Action. Dublin, Irsko: Oak Tree Press, 1997. 233 s. ISBN 1-86076-045-7. Citováno v (Skokan, 2004).
7. POKORNÝ, Ondřej; KOSTIČ, Miroslav; ČADIL, Vladislav; VALENTA, Ondřej; HEBÁKOVÁ, Lenka; VORLÍČKOVÁ, Lenka. Analýza inovačního potenciálu krajů České republiky. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 137 s. ISBN 978-80-86429-90-8.
8. SKOKAN, Karel. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. 1. vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2004. 160 s. ISBN 80-7329-059-6.
9. ŠVEJDA, Pavel a kol. Inovační podnikání. 1. vyd. Praha: Asociace inovačního podnikání ČR, 2007. 345 s. ISBN 978-80-903153-6-5.
10. WOLFE, David. Globalization, Information and Communication Technologies and Local and Regional Systems of Innovation. University of Toronto, 2001. Citováno v (Skokan, 2004).

Tištěná periodika (časopisy, noviny)

11. ČADIL, V. Odvětvová analýza podnikových inovací v Praze. ERGO: Analýzy a trendy výzkumu, technologií a inovací, 2009, roč. 04, č. 01, s. 3. ISSN 1802-2170.

Elektronické publikace

12. BIC BRNO. SVTP ČR v Jihomoravském kraji. [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-27]. Dostupné z WWW: <http://www.svtp.cz/download.php?soubor=44>
13. BRIS. *Regionální inovační strategie regionu Plzeň* [on-line]. 2004. [cit. 2009-2-14]. Dostupné z WWW: http://www.tc.cz/www.bic.cz/dwl/bris_cj.pdf
14. BRIS. *Regionální inovační strategie regionu Praha* [on-line]. 2004. [cit. 2009-2-18]. Dostupné z WWW: http://www.tc.cz/bris/dokums/ris-praha-book_165_0.pdf
15. CZECHINVEST. OPPI skončil – podporu získalo v Jihomoravském kraji téměř 200 projektů. [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-28]. Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/data/files/tz-oppi-brno-314.doc>
16. CZECHINVEST – REGIONÁLNÍ KANCELÁŘ BRNO. IV. Regionální sympozium „Od programů k projektům“. [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-20]. Dostupné z WWW: <http://www.eurion.cz/aktivita-a-reference/konference/regionalni-sympozium-jmk/soubory/OPPI-18.ppt>
17. CZELO. *Regionální podpora výzkumu a vývoje: Možnosti podpory ze 7. rámcového programu a Strukturálních fondů - Praha 24.1.2007* [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-4]. Dostupné z WWW: http://www.fp7.cz/dokums_raw/sancczelo_305.pdf
18. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Dlouhodobý vývoj kraje v letech 1993 – 2007 [on-line]. 2007. [cit. 2009-2-26]. Dostupné z WWW: [http://www2.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/efe35e7c4ed4a923c1256f1e0040d601/\\$FILE/CZ0310_2.pdf](http://www2.czso.cz/x/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/efe35e7c4ed4a923c1256f1e0040d601/$FILE/CZ0310_2.pdf)
19. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Ediční plán 2007 [on-line]. 2007. [cit. 2009-1-7]. Dostupné z WWW: [www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/3900293157/\\$File/137607a1.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/3900293157/$File/137607a1.pdf)
20. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Inovační podnikání v České republice – některé výsledky inovačního šetření z roku 2006. [on-line]. 2007, no. 8 [cit. 2009-2-21]. Dostupné z WWW: [http://www.pardubice.czso.cz/csu/redakce.nsf/e767f478dc0de91bc125701b00501b51/58558e2390411927c12573b100472ed4/\\$FILE/inovace.pdf](http://www.pardubice.czso.cz/csu/redakce.nsf/e767f478dc0de91bc125701b00501b51/58558e2390411927c12573b100472ed4/$FILE/inovace.pdf)

21. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Měření vědeckých a technických činností [online]. 2001. [cit. 2009-1-17]. Dostupné z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/1300329DEA/\\$File/kap2.doc](http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/t/1300329DEA/$File/kap2.doc)
22. EUROPEAN TREND CHART ON INNOVATION. European Innovation Scoreboard 2007. [on-line]. 2008, no. 52 [cit. 2009-2-20]. Dostupné z WWW: http://www.nordforsk.org/_img/european_innovation_scoreboard_2007.pdf
23. EUROPEAN TREND CHART ON INNOVATION. 2006 European Regional Innovation Scoreboard. [on-line]. 2006, no. 41 [cit. 2009-2-21]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/innovating_june06/doc/speeches/speech_lebail_en.pdf
24. INNOVATING REGIONS IN EUROPE. *Reports from IRE member regions* [on-line]. 2008. [cit. 2009-1-4]. Dostupné z WWW: http://www.innovating-regions.org/templates/ris_doc_counter.cfm?doc_id=2748&doc_type=doc
25. INNOVATING REGIONS IN EUROPE. *RIS Northwest Bohemia - Final Report – Karlovy Vary Districts* [on-line]. 2004. [cit. 2009-1-25]. Dostupné z WWW: http://www.innovating-regions.org/templates/ris_doc_counter.cfm?doc_id=321&doc_type=reg
26. INNOVATING REGIONS IN EUROPE. *RIS Northwest Bohemia - Final Report - Ústí nad Labem Districts* [on-line]. 2008. [cit. 2009-1-24]. Dostupné z WWW: http://www.innovating-regions.org/templates/ris_doc_counter.cfm?doc_id=318&doc_type=reg
27. IRE SECRETARIAT. RIS Methodological Guide Stage 0. Innovating Regions in Europe [on-line]. 2007, no. 41 [cit. 2009-1-17]. Dostupné z WWW: http://www.innovating-regions.org/templates/ris_doc_counter.cfm?doc_id=2697&doc_type=doc
28. IRE SECRETARIAT. RIS Methodological Guide Stage 1. Innovating Regions in Europe [on-line]. 2007, no. 57 [cit. 2009-1-11]. Dostupné z WWW: http://www.innovating-regions.org/templates/ris_doc_counter.cfm?doc_id=2884&doc_type=doc
29. IRE SECRETARIAT. RIS Methodological Guide Stage 2. Innovating Regions in Europe [on-line]. 2007, no. 40 [cit. 2008-10-17]. Dostupné z WWW: http://www.innovating-regions.org/templates/ris_doc_counter.cfm?doc_id=2748&doc_type=doc

30. JEDLIČKA, J. Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace 2007-2013 [on-line]. 2009. [cit. 2009-1-28]. Dostupné z WWW: http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/CIP_2007-13.pdf
31. JIHOČESKÝ KRAJ. *Hlavní směry regionální inovační strategie* [on-line]. 2008. [cit. 2009-2-6]. Dostupné z WWW: http://www.kraj-jihocesky.eu/file.php?par%5Bid_r%5D=24643&par%5Bview%5D=0
32. JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM. Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje. Verze II. [on-line]. 2005, no. 100 [cit. 2009-2-18]. Dostupné z WWW: <http://documents.jic.cz/ris-jmk-ii.pdf>
33. LIBERECKÝ KRAJ. *Regionální inovační strategie Libereckého kraje* [on-line]. 2008. [cit. 2009-2-2]. Dostupné z WWW: http://www.nisa-invest.cz/public/prezentace_1810_d6b3044792.pdf
34. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje* [on-line]. 2003. [cit. 2009-2-17]. Dostupné z WWW: http://www.kr-moravskoslezsky.cz/zip/rr_ristra.pdf
35. NISA-INVEST. 3. *metodický workshop IRE k přípravě regionální inovační strategie* [on-line]. 2008. [cit. 2009-1-14]. Dostupné z WWW: http://www.nisa-invest.cz/public/metodicky_workshop_ire_sofie_222322007_4a9a6d93d7.pdf
36. OECD AND EUROPEAN COMMUNITIES. Oslo manual [on-line]. 2005. [cit. 2009-1-27]. Dostupné z WWW: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO-EN.PDF
37. REGIONÁLNÍ ROZVOJOVÁ AGENTURA JIŽNÍ MORAVY a DHV ČR. Regionální inovační strategie Jihomoravského regionu. 2002.
38. REGIONÁLNÍ ROZVOJOVÁ AGENTURA JIŽNÍ MORAVY a JIHOMORAVSKÉ INOVAČNÍ CENTRUM. Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 3. 2009.
39. REGIONÁLNÍ INOVAČNÍ STRATEGIE VE ZLÍNSKÉM KRAJI. *Regionální inovační strategie Zlínského kraje* [on-line]. 2008. [cit. 2009-3-4]. Dostupné z WWW: http://www.inovace-zlinskykraj.cz/fileadmin/user_upload/RIS_finalni_verze_10_1_2008.doc
40. REGIONÁLNÍ ROZVOJOVÁ AGENTURA PARDUBICKÉHO KRAJE. *Regionální inovační strategie Pardubického kraje* [on-line]. 2008. [cit. 2008-4-24]. Dostupné z WWW: <http://www.rrapk.cz/dokumenty/RIS%20Pk/Prezentace%20RIS%20Pk.ppt>

41. RIS JMK 3. Závěrečná zpráva z terénního průzkumu firem pro formulaci RIS JMK 3. [on-line]. 2008. [cit. 2009-2-28]. Dostupné z WWW: http://files.risjmk.webnode.cz/200000062-c6bc2c8afa/TPF_Ris3_zprava08_final.pdf
42. SKOKAN, K. *Klastry a Regionální systém inovací v Moravskoslezském kraji* [on-line]. 2005. [cit. 2008-5-4]. Dostupné z WWW: www.mestskymarketing.cz/ppt/Doc.Ing.Karel_Skokan_Klastry_v_moravskoslezskem_kraji.ppt
43. SKOKAN, K. *Regionální inovační systémy a klastry*. [on-line]. 2005. [cit. 2009-2-17]. Dostupné z WWW: http://www.jic.cz/klastry_prezentace/05-05-30_S1_Skokan.pdf
44. ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *Národní inovační strategie ČR* [on-line]. 2008. [cit. 2. 5. 2008]. Dostupné z: www.esfcr.cz/files/clanky/1283/strategie.pdf
45. ŽÍTEK, VLADIMÍR. Hodnocení inovačních výstupů na regionální úrovni. [on-line]. 2008. [cit. 2009-2-18]. Dostupné z WWW: <http://www3.ekf.tuke.sk/konfera2008/zbornik/files/prispevky/zitek.pdf>

WWW - stránky

46. BIC BRNO [on-line]. 2009. [cit. 2009-1-28]. Dostupné z WWW: http://www.bicbrno.cz/index_new.asp?IDReport=1217#
47. BRNĚNSKÝ METROPOLITAN [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-2]. Dostupné z WWW: <http://www.bmbrno.cz/clanky/553>
48. BRNO – INFORMACE PRO INVESTORY. [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-26]. Dostupné z WWW: <http://www.bрно.cz/index.php?nav01=112&nav02=1627&nav03=1633>
49. BUSINESSINFO.CZ [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-27]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/jihomoravsky-kraj/jmk-podpora-inovace-podnikani-slavi-5let/1000924/50240/>
50. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-28]. Dostupné z WWW: http://www2.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/vydaje_na_vyzkum_a_vyvoj_v_jihomoravskem_kraji_v_letech_2001_az_2007
51. INNOVATING REGIONS IN EUROPE [on-line]. 2009. [cit. 2009-1-4]. Dostupné z WWW: <http://www.innovating-regions.org/network/regionalstrat/index.cfm>

52. INOVACE.CZ [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-4]. Dostupné z WWW: <http://www.inovace.cz/cz/inovacni-prostredi-cr/regionalni-inovacni-strategie/>
53. MM Průmyslové spektrum [on-line]. 2009. [cit. 2009-1-27]. Dostupné z WWW: <http://www.mmspektrum.com/clanek/regionalni-inovacni-strategie-jihomoravskeho-kraje+>
54. OMEN.DESK [on-line]. 2008. [cit. 2009-2-24]. Dostupné z WWW: <http://www.omen-projekt.cz/cz/omen-desk/>
55. RIS 3 – REGIONÁLNÍ INOVAČNÍ STRATEGIE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE [on-line]. 2009. [cit. 2009-2-28]. Dostupné z WWW: <http://www.risjmk.cz/cile/>

Seznam tabulek

Tab. 2.1	Výdaje na výzkum a vývoj jako podíl na HDP v krajích ČR (% HDP)
Tab. 2.2	Rozdělení krajů do kvalitativních kategorií podle inovačního potenciálu
Tab. 2.3	Počet podaných a podpořených projektů do OPMP podle krajů ČR
Tab. 2.4	Srovnání regionů NUTS II v ČR podle RRSII v roce 2006
Tab. 3.1	Silné a slabé stránky SWOT analýzy RIS JMK 3
Tab. 3.2	Příležitosti a ohrožení SWOT analýzy RIS JMK 3
Tab. 3.3	Srovnání verzí Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje
Tab. 3.4	Regionální inovační strategie v krajích ČR

Seznam zkratek

AV ČR	Akademie věd České republiky
BIC	Podnikatelské a inovační centrum
CEITEC	Středoevropský technologický institut
CENTROPE	Středoevropský region
CIP	Rámcový program Konkurenceschopnost a inovace
CTT MU	Centrum pro transfer technologií Masarykovy univerzity
CzechInvest	Agentura pro podporu podnikání a investic
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DG	generální ředitelství
EACI	Výkonná agentura pro konkurenceschopnost a inovace
EBN	European Business and Innovation Centre Network
EEA	Evropský hospodářský prostor
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
EIS	Evropský inovační zpravodaj
ERIS	Evropský regionální inovační zpravodaj
EU	Evropská unie
EURAXESS	Servis pro zahraniční vědce a studenty
FP7	7. Rámcový program pro výzkum a technologický rozvoj
HDP	hrubý domácí produkt
IBC	International and Business Cooperation
ICRC	Mezinárodní centrum klinického výzkumu
ICT	informační a komunikační technologie
ILBIT	Integrované laboratoře biomedicínských technologií
INBO	Inovace pro severozápadní Čechy a Opolské vojvodství
INBIT	Biotechnologický inkubátor
IRE	Inovační regiony v Evropě
ISS2	Mezinárodní kosmická stanice
JIC	Jihomoravské inovační centrum
JMK	Jihomoravský kraj
KHK	Královéhradecký kraj
MSP	Malé a střední podnikání

MSK	Moravskoslezský kraj
MU	Masarykova univerzita
NI	NisaInvest
NIS	národní inovační systém
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPPP	Operační program Průmysl a podnikání
RHK	regionální hospodářská komora
RIS	regionální inovační strategie
RIS JMK	Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje
RIS – NAC	Regional Innovation Strategies in Newly Associated Countries
RITTS	Regional Innovation and Technology Transfer Strategies and Infrastructure
RRAJM	Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
RRSII	Souhrnný regionální inovační index
SME	malé a střední podniky
SMB	Statutární město Brno
SoMoPro	Jihomoravský program pro špičkové vědce
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení
TT	transfer technologií
UKB	Univerzitní kampus Brno
USA	Spojené státy americké
VaV	výzkum a vývoj
VŠ	vysoká škola
VÚLV	Výzkumného ústavu valivých ložisek
VUT	Vysoké učení technické
ŽP	životní prostředí

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne .....

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Petrov 439, 696 65

Seznam příloh

- Příloha č. 1:** Schéma regionálního inovačního systému
- Příloha č. 2:** Souhrnné schéma procesu regionální inovační strategie
- Příloha č. 3:** Podnikatelské inkubátory v České republice v roce 2007
- Příloha č. 4:** Výsledky českých regionů NUTS 2 podle souhrnného regionálního inovačního indexu za období 2002 - 2006
- Příloha č. 5:** Projekty Regionální inovační strategie sítě IRE
- Příloha č. 6:** Regionální inovační strategie IRE network nových členských zemí EU
- Příloha č. 7:** Inovační proces vs. inovace vs. finance
- Příloha č. 8:** Kvalitativní hodnocení krajů podle jednotlivých skupin ukazatelů

